

आ.व. २०७५/०८० नीति, कार्यक्रम तथा बजेट

गरिमामय गाउँ सभाका अध्यक्ष ज्यू,

सभाका सदस्यज्यूहरु,

सबै राजनीतिक दलका प्रमुख तथा प्रतिनिधिज्यूहरु, सम्पूर्ण कर्मचारीहरु, संचारकर्मी मित्रहरु, तथा उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरु ।

सर्व प्रथम यस तीनपाटन गाउँपालिकाको दशौं गाउँ सभाको प्रारम्भ समारोहमा सहभागी हुनु भएका सम्पूर्ण सभाका सदस्यज्यूहरु, आमन्त्रित राजनैतिक दलका प्रमुख तथा प्रतिनिधि एवं उपस्थित कर्मचारीहरु एवं संचारकर्मी मित्रहरुलाई गाउँपालिकाको तर्फबाट र मेरो व्यक्तिगत तर्फबाट हार्दिक स्वागत गर्न चाहन्छु ।

इतिहासका विभिन्न कालखण्डमा नेपालको सार्वभौमसत्ता, राष्ट्रियता, अखण्डता, स्वाधीनता, सामाजिक परिवर्तनका लागि नेतृत्व प्रदान गर्ने हाम्रा वीर पुर्खाहरु, अग्रजहरु प्रति उच्च सम्मान गर्दै लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपाल स्थापना गर्नको लागिभएका विभिन्न आन्दोलनहरुमा आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्ने ज्ञात अज्ञात शहिदहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु ।

नेपालमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको मार्गलाई नेपालको संविधानले अंगिकार गरेको छ । यसैको आधारमा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहलाई राज्य शक्तिको श्रोत प्रयोग गर्ने अधिकार प्रदान भएको छ । आज हामी नेपालको संविधानको भाग १८ धारा २२२ बमोजिम नियमित रुपमा शुरु भएको यो दशौं गाउँ सभाको प्रारम्भ समारोहमा उपस्थित भएका छौं।

हुँदै गरेको यस सभाले हामीले सम्पन्न गरेको पछिल्ला सभाबाट स्वीकृत नीति, कार्यक्रम र बजेटको के कस्तो रुपमा प्रभावकारी कार्यान्वयन भयो भएन भन्ने विषयमा छलफल हुनेछ, भने आज प्रस्तुत भई रहेको आर्थिक वर्ष २०७९।०८० को नीति, कार्यक्रमबाट यस गाउँपालिकाको **दुरगामी एवं उज्ज्वल र समृद्ध** गाउँपालिकाको निर्माणको आधार हुनेछ भन्ने मैले विश्वास लिएको छु ।

स्थानीय तह सदस्य निर्वाचन, २०७४ को निर्वाचन पश्चात ५ वर्षको अवधिमा भौगोलिक कठिनाई, सीमित स्रोत साधन, कर्मचारीको अभावका बावजुद पनि हामीले महत्वपूर्ण उपलब्धि हाँसिल गर्न सक्षम भएका छौं । विगतका ५ आ.व.हरुमा तत्काल आवश्यक साना विकासका योजना तथा कार्यक्रमहरु बाहेक ५६७ कि.मि. नयाँ बाटोको टयाक खोलिएको छ भने ५५.२ कि.मि.ग्राभेल बाटो, २ वटा भोलुंगे पुल, २२३० घरपरिवारलाई खानेपानी सुविधा, २५०० मिटरको टटवन्धन, ३० वटा सिंचाई योजना, ५ वटावैकल्पिक उर्जाका कार्यक्रम, ४८ कि.मि. राष्ट्रिय विद्युत प्रसारण

लाईन विस्तार, नयाँ विद्यालय भवन निर्माण ४ वटा, ६० वटा भवन मर्मत, १३ वटा भवन निर्माणका काम सम्पन्न भएका छन् । ४ वटा वडाहरुको पक्की आर.सि.सि. भवन, ६ वटा वडाका ट्रेस भवन निर्माण भई सकेको छ भने वडा नं. ८ को लागि पक्की भवनको बोलपत्र प्रकाशित भई निर्माणको चरणमा रहेको छ ।

यसै गरी गाउँपालिकाको प्रशासकीय भवन निर्माण अन्तिम चरणमा पुगेको छ भने चालु आ.व.मा लाम्पनटार स्वास्थ्य चौकी (प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र लाम्पनटार) को आवास तथा स्टोर भवन र ५ वटा भोलुंगे पुल निर्माणको क्रममा रहेका छन् ।

हाम्रो असिमित ईच्छा, आकांक्षा, चाहना र आवश्यकतालाई सीमित स्रोत र साधनबाट समग्र गाउँपालिकाको चाहना र विकासलाई सम्बोधन गर्न आफैमा ठुलो चुनौतीपूर्ण कार्य हो । सीमित स्रोत र साधनलाई प्राथमिकताका साथ परिचालन गरी अधिकतम जनसहभागिता, सहकार्य तथा साभेदारीमा विकासका कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने हाम्रो आवश्यकता र बाध्यता रहेको छ ।

“स्वास्थ्य, शिक्षा, कृषि र दिगो पूर्वाधार ! तीनपाटनको समृद्धिको आधार !! भन्ने मुल विकासको नाराका साथ अगाडी बढी रहेको यस गाउँपालिका विकासको दृष्टिकोणले प्रचुर सम्भावना रहेको गाउँपालिका हो । यस क्षेत्रका असिमित सम्भावनाहरुलाई सदुपयोग गर्दै समुन्नत गाउँ निर्माण गर्नका लागि यस सभाले तय गर्ने नीति, कार्यक्रमले विकासको लागि कोशेढुंगा सावित हुनेछ भन्ने मैले विश्वास लिएको छु । सिन्धुली जिल्लाको पूर्व उत्तरमा रहेको सदरमुकामबाट करिब ३८ किलोमिटर दुरीमा पालिकाको सदरमुकाम लाम्पनटार अवस्थित रहेको यो गाउँपालिका प्राकृतिक मनमोहक डाँडाकाँडाले भरिएको सुन्दर पाटन तथा पहाडी भूभाग रहेको पालिका हो । यातायातको सुविधाको हिसावले केही कठिनाई भए तापनि बन्दै गरेका पूर्वाधार र नागरिकमा बढ्दै गएको विकास प्रतिको लगाबले रोजगारीका अवसरमा बृद्धि हुनाका साथै समग्र विकासमा सकारात्मक टेवा पुगेकोछ । यसको समग्र विकासका लागि सबै निर्वाचित जनप्रतिनिधि, माननीय सांसदज्यूहरु, नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, गाउँपालिकामा कार्यरत समस्त कर्मचारी, संचारकर्मी एवं आम गाउँबासीहरुको सक्रिय सहयोगको आवश्यकता पर्दछ । यसमा सबैको सहयोगमा हामीले लिएका नीति, कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनबाट अगाडी बढ्न सक्ने अपेक्षा यस गाउँपालिकाले लिएको छ ।

सभाका सदस्यज्यूहरु,

अब म यस गाउँपालिकाको दीर्घकालीन सोच (Vision)लक्ष्य(Goal),उद्देश्य (Objective) र अपेक्षित उपलब्धि (Expected Outcomes)को बारेमा संक्षिप्त रुपमा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु।

क) दीर्घकालीन सोच (Long Term Plan/Vision):स्वस्थ्य समाज, गुणस्तरीय शिक्षा, कृषि र दिगो पूर्वाधारको विकास गरी शान्त, सुन्दर र समृद्धगाउँपालिकाको निर्माण गर्ने ।

ख)लक्ष्य (Goal): शिक्षा, स्वास्थ्यको विकास, कृषि उत्पादनमा आत्मनिर्भरता, रोजगारी अवसरको सिर्जना र दिगो पूर्वाधारको विकास गरी नागरिकको जीवनस्तर बढाउने ।

ग) उद्देश्य(Objective):

१. सबै प्रकारका महामारी र विपद्बाट नागरिक जीवनको रक्षा गर्ने,
२. स्वास्थ्य सेवालाई सुदृढ गराउने,
३. गुणस्तरीय शिक्षा, प्राविधि शिक्षालाई प्राथमिकीकरणको आधारमा विकास गर्ने,
४. कृषि उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउने तथा आधुनिकीकरण गर्ने,
५. सबैका लागि सुरक्षित पिउने पानी उपलब्ध गराउने,
६. व्यवस्थित बसोबासका लागि सबै वडा, गाउँवस्तीहरूमा सडक पूर्वाधारको विकास गर्ने,
७. धार्मिक, ऐतिहासिक तथा सांस्कृतिक महत्वका स्थलहरूलाई सौन्दर्यकरण गर्दै पर्यटन पूर्वाधारको विकास गर्ने,
८. व्यापार व्यवसाय, उद्योगको प्रवर्द्धन गर्ने,
९. राष्ट्रिय भू-उपयोग नीति अनुरूप जग्गालाई व्यवसायिक क्षेत्र, आवास क्षेत्र र कृषि क्षेत्रको रूपमा विभाजन गर्ने,
१०. उत्पादन र रोजगारीको प्रवर्द्धन गर्ने,
११. पूर्ण सरसफाईयुक्त, बालमैत्री, अपाङ्गमैत्री, वातावरणमैत्री गाउँपालिका निर्माण गर्ने,
१२. बालश्रम, बालविवाह, छुवाछुत र सबै खाले हिंसामुक्त समाजको निर्माण गर्ने,
१३. न्यायमा सबै वर्गको पहुँच वृद्धि गर्ने,
१४. युवा तथा महिला शसक्तीकरणलाई जोड दिने,
१५. घरेलु हिंसा न्यूनीकरण गरि सुरक्षित समाजको निर्माण गर्ने,

घ) अपेक्षित उपलब्धि (Expected Outcomes):

१. विपद्बाट हुने जोखिमको न्यूनीकरण
२. स्वास्थ्य, शिक्षाको विकास
३. कृषि उत्पादनमा वृद्धि
४. रोजगारी श्रृजना
५. औषत आयको वृद्धि
६. औषत आयमा वृद्धि

अब म “स्वास्थ्य, शिक्षा, कृषि र दिगो पूर्वाधार ! तीनपाटनको समृद्धिको आधार !!को मूल विकासको नारा र दीर्घकालीन लक्ष्य “शिक्षा र स्वास्थ्यमा सुदृढता-कृषिमा आत्मनिर्भरता” रहेको जानकारी गराउँदै आ.व.२०७९/०८० को लागि नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्दा अवलम्बन गरिएका पद्धति र आधारहरू प्रस्तुत गर्दछु ।

१. नेपालको संविधान, २०७२

२. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
३. राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४
४. अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४
५. आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६
६. संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारले जारी गरेका नीति, कानून, मार्गनिर्देशन र मापदण्ड
७. स्थानीय तहमा बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, आर्थिक व्यवस्थापन तथा सम्पति हस्तान्तरण सम्बन्धी निर्देशिका, २०७४
८. संघीय, प्रादेशिक र गाउँपालिकाको आवधिक विकास योजनाले लिएका नीति तथा प्राथमिकताहरु,
९. दिगो विकासका लक्ष्य र योजना आयोगले निर्धारण गरेका क्षेत्रहरु
१०. वेइजिड घोषणा पत्र
११. श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति र स्थानीय राजश्व परामर्श समितिका निर्णयहरु
१२. वडास्तरीय योजना तर्जुमा भेला, वडा समितिको सिफारिस, विषयगत समितिको र बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिबाट सिफारिस भई आएका योजनाहरु
१३. नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा जनाएका प्रतिबद्धताहरुबाट सिर्जित दायित्वहरु
१४. महालेखा परीक्षकका बार्षिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदनहरु
१५. स्थानीय तहका क्षेत्रगत नीति, रणनीतिहरु, योजना तथा अध्ययन प्रतिवेदनहरु,
१६. विकासका समसामयिक मुद्दाहरु: सामाजिक सुरक्षा, दिगो विकास, जलवायु परिवर्तन र विपद् व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, लैंगिक सशक्तिकरण तथा समावेशी विकास, बालमैत्री स्थानीय शासन, वातावरण मैत्री स्थानीय शासन, आधारभुत स्वास्थ्य, पूर्ण सरसफाई, लगायतका अन्तर सम्बन्धित विषयहरु
१७. स्थानीय विशिष्ट परिस्थिति अनुसार यस गाउँपालिकाले आवश्यक ठानेका विविध विषयहरु
१८. घरेलु हिंसा, श्रम शोषण, बाल विवाह जस्ता जघन्य अपराध उन्मुलन गर्न न्यायको पहुँच पुऱ्याउन चेतनामूलक सशक्तिकरण अभियान सञ्चालन गर्ने ।
१९. स्थानीय तह सदस्य निर्वाचनमा सहभागी राजनीतिक दलहरुको घोषणा पत्रहरु ।

उपस्थित महानुभावहरु,

अब म तीनपाटन गाउँपालिकाले आ.व.०७९/८० को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाले लिएका प्राथमिकताहरु प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

- विगतको कोभिड-१९ महामारी लगायत भविष्यमा आउन सक्ने अन्य प्रकोप, विपद् व्यवस्थापनका लागि संघ तथा प्रदेश सरकारसँग सहकार्यमा आवश्यक स्वास्थ्य सुरक्षा व्यवस्था मिलाउदै क्षमताको विकास गर्ने ।
- जनस्वास्थ्यमा आई परेका चुनौतिलाई सामना गर्न स्वास्थ्य सेवालाई सुदृढ, सबलीकरण गर्ने ।

- शैक्षिक क्रियाकलापलाई सुरक्षित हिसावले संचालन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।
- स्वास्थ्य सुरक्षा समेतलाई ध्यान दिदै प्रशासनिक सेवा प्रणालीमा सुधार ल्याउने ।
- प्रकोप न्यूनीकरणका लागि फोहरमैला व्यवस्थापन, खानेपानी, सरसफाई जस्ता आधारभूत सेवाहरूको उपलब्धता र गुणस्तरमा सुधार ल्याउने ।
- महामारी तथा विपद्काआर्थिक गतिविधिमा परेको प्रतिकूल असरबाट बढि प्रभावित समूह (महिला, अशक्त, असहाय, अति विपन्न) को जीविकोपार्जन, हिंसा नियन्त्रण र स्वास्थ्य सुरक्षामा ध्यान दिने ।
- आयआर्जनका अवसर, रोजगारी तथा गरिबी निवारणको अवस्थामा सुधार ल्याउन कृषि तथा पशुपालन, सहकारी, श्रम प्रधान सार्वजनिक निर्माण आयोजना तथा स्वरोजगार बढाउने ।
- आर्थिक विकास तथा गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने,
- उत्पादनमूलक र छिटो प्रतिफल प्राप्त गर्न सकिने,
- स्थानीय सहभागिता जुट्ने, स्वयम् सेवक परिचालन गर्न सकिने तथा लागत कम लाग्ने,
- स्थानीय स्रोत, साधन र सीपको अधिकतम प्रयोग हुने,
- महिला, बालबालिका तथा पिछडिएका क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने,
- लैङ्गिक समानता, सामाजिक समावेशीकरणको अभिवृद्धि गर्ने,
- दिगो विकास, वन वातावरण संरक्षण र सम्वर्द्धनमा सहयोग पुऱ्याउने,
- भाषिक तथा साँस्कृतिक पक्षको जगेर्ना र सामाजिक सद्भाव तथा एकता अभिवृद्धिमा सघाउ पुऱ्याउने,
- सेवा प्रवाह, संस्थागत विकास र सुशासनमा योगदान पुऱ्याउने,
- स्थानीय नागरिकको आवश्यकता र मागलाई सम्बोधन गर्ने,
- अधुरा र क्रमागत योजनाहरू पुरा हुने बजेट तथा कार्यक्रमहरू ।

उपस्थित महानुभावहरू,

अब म चालु आ.व. २०७८/०७९ को समीक्षा तथा विश्लेषण प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।तीनपाटन गाउँपालिकाको २०७८ साल असार १० गते शुरु भई आश्विन ८ गते सम्पन्न भएको नवौँ गाउँ सभामा चालु आ.व. २०७८/०७९ को लागि हामीले ७४ करोड ७ लाख ३० हजारको खर्च बजेट प्रस्तुत गरेका थियौँ।यसमा आय तर्फ ७० करोड ७ लाख ३० हजारको बजेट तर्जुमा भई ४ करोडको घाटा बजेट प्रक्षेपित भएको थियो भने नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाँड र सवारी साधनको कर समेतमा अनुमान गरिएको १३ करोड ३९ लाख ७७ हजार मा हाल सम्म ११ करोडको हाराहारीमा रकम प्राप्त भएकोले अनुमानित रकम भन्दा १८ प्रतिशत कमी भई यसबाट कार्यालयबाट संचालन हुने विकास निर्माणका पूर्वाधार तथा प्रशासनिक खर्च तर्फ प्रक्षेपण गरिएको रकम रु. ६ करोड हाराहारीमा न्यून हुने अवस्था रहेको छ ।

चालु आ.व.को बजेटमा उल्लेख भएका कार्यक्रमहरुको क्षेत्रगत हिसावले निम्नानुसार उपलब्धी भएका छन्।

क) सामाजिक विकास :(स्वास्थ्य तथा पोषण, शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि, युवा, खेलकुद, खानेपानी तथा सरसफाई, सांस्कृतिक प्रवर्द्धन, लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण (महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, अपांगता भएका व्यक्ति, दलित, आदिवासी, जनजाति, अल्पसंख्यक)):यस गाउँपालिकाले स्वास्थ्य तथा पोषण र शिक्षालाई नै विकासको पहिलो आधार मानेको छ । स्वास्थ्य र शिक्षा तर्फ संघीय सरकार, प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान बाहेक गाउँपालिकाको आफ्नो स्रोत साधनबाट समेत यातायात र आवतजावतको हिसावले अति कठिन क्षेत्रमा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई र सामुदायिक विद्यालयको स्थापना गरी संचालनमा ल्याएको छ, भने भौतिक पूर्वाधार निर्माणको लागि समेत बजेट विनियोजन गरी सेवा सुविधा उपलब्ध गराएको छ । युवाहरुका लागि खेलकुद, खानेपानी तथा सरसफाईका कार्यक्रम, सांस्कृतिक प्रवर्द्धन, लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरणको क्षेत्रमा कार्यक्रम संचालन भएकोले उल्लेखनीय सुधार आएको छ ।

ख) आर्थिक विकास (कृषि तथा पशुपन्छी, सिंचाइ, उद्योग तथा वाणिज्य,संस्कृति तथा पर्यटन,श्रम तथा रोजगारी, सहकारी र वित्तीय क्षेत्र):पराम्परागत कृषि खेती प्रणालीमा आधारित रहेकोमा हाल आएर आधुनिक खेती तर्फ उन्मुख हुदै गई रहेको छन् भने पशुपन्छीपालन तर्फ समेत उन्नत जातका पालन पशुपालन तर्फ उन्मुख हुदै गई रहेको देखिन्छ । सिंचाईको लागि कुलोहरुको निर्माण भएको छ भने दिनानुदिन बढ्दै गई रहेको सानातिना व्यापार व्यवसायले यहाँको आर्थिक विकासमा बृद्धि हुदै गएको देखिन्छ । यस आ.व.मा नै डिभिजन सहकारी कार्यालयमा दर्ता भई अभिलेखमा नरहेका सहकारी संस्थाहरुको अभिलेख व्यवस्थापन गरी सूचीकृत र नयाँ दर्ताको कार्य थालनी गरिएको छ।

आ.व.०७५/७६ देखि नै प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमका योजनाहरु संचालन गरी युवा स्वरोजगार कार्यक्रमको थालनी गरिएको छ । चालु आर्थिक वर्षमा तीनपाटन गाउँपालिकाको लागि रु.३,३३,९७,०००(तीन करोड तेत्तीस लाख सन्तानब्बे हजार) बजेट विनियोजन भएको थियो । जम्मा २८५० सूचीकृत बेरोजगार मध्ये रोजगार सम्बन्धी कुल २५२ वटा सार्वजनिक विकास निर्माणका योजनाहरुमा ९६० जनासंलग्न छन् । औषतमा ५३.३५ दिन रोजगारीमा संलग्न गरिएको छ । यस वर्ष स्थानीय तह सदस्य निर्वाचलगायतका विविध कारणले युवा रुपान्तरणको लागि पहल योजना अर्न्तगत ६६ जनालाई १०० दिनको रोजगारीमा संलग्न गराउन संभव भएन । तथापि यस स्थानीय तहको भुगोल र जनासंख्या ठूलो भएपनि सीमित जनशक्ति र श्रोत साधनको बावजुत रोजगारको कार्यक्रम सफतापूर्वक सम्पन्न हुने देखिन्छ ।

ग) पूर्वाधार विकास (सडक, पुल तथा यातायात व्यवस्था, भोलुंगे पुल, सिंचाई, भवन,आवास, बस्ती तथा शहरी विकास, उर्जा, लघु तथा साना जलविद्युत, वैकल्पिक उर्जा, सूचना तथा सञ्चार):गाउँपालिका भित्र रहेका सबै सडकहरुको निर्माण र स्तरोन्नती गर्दै गाउँपालिकाको आफ्नो भुगोलमा आफ्नै क्षेत्र भएर आवत जावत गर्ने

सडकको निर्माण भई रहेकोछ । सिंचाई कुलो, सामुदायिक भवन, पुल पुलेसाहरुको निर्माण कार्यको थालनी भएको छ । स्थानीय पूर्वाधार साभेदारी विकास कार्यक्रम, प्रदेश पूर्वाधार साभेदारी विकास कार्यक्रमका योजनाहरु सम्पन्न हुने क्रममा रहेका छन् । चार वर्ष अगाडी सम्म सिमित विद्युत सुविधा उपलब्ध भएकोमा आज सम्म आई पुग्दा केही गाउँ टोल बाहेक सबै गाउँटोलमा राष्ट्रिय विद्युत प्रसारण लाईनबाट विद्युत सेवा पुगी सकेको छ । यसै गरी स्वीकृत भएका योजना तथा कार्यक्रमहरु मध्ये आजका दिन सम्म भण्डै ७० प्रतिशतको हाराहारीमा योजना तथा कार्यक्रमहरु सम्पन्न भई सकेका छन् ।

घ) वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन (वन तथा जैविक विविधता, भूसंरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन, वातावरण तथा फोहरमैला व्यवस्थापन, विपद् व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशीलता):सुन्दर पाटन र महाभारतको काखमा रहेको यस गाउँपालिका प्रकृतिको वरदान कै रुपमा रहेको छ। हराभरा प्रकृतिले सुन्दर मनमोहक यस क्षेत्रमा रहेका सामुदायिक वन तथा कबुलियती वनहरुको संरक्षणले वातावरण संरक्षणमा उल्लेखनीय योगदान पुगेको छ । अन्य विपद व्यवस्थापन तर्फ आगलागी, पहिरो, हावाहुरी, चट्याण्ड, जंगली जनावरबाट क्षति पुर्‍याएका पीडितहरुलाई राहत वितरण कार्य गरिएको छ ।

ड) संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह तथा सुशासन (कानून, न्याय तथा सुशासन, संगठनात्मक विकास तथा मानव संशाधन, स्रोत परिचालन, तथ्याङ्क प्रणाली र योजना व्यवस्थापन):सबै प्रकारको वित्तीय अनुशासन कायम गर्ने कार्यको थालनी गरिएको छ । सुशासनको लागि पारदर्शिता अपनाई समय समयमा गाउँपालिकाबाट भएका गतिविधिहरुको बारेमा पत्रपत्रिका, रेडियो तथा सामाजिक संजालहरु, वेबसाइटबाट सबैमा जानकारीको लागि प्रकाशन, प्रशारण तथा सम्प्रेषण गरिएको छ । पालिकाका ११ वटै वडाहरुमा कार्यालय व्यवस्थापन गरी वडाहरुबाट सबै प्रकारका सेवा प्रवाह भई रहेको छ । ११ वटै वडाहरुका इन्टरनेटलाई भरपर्दो बनाई अनलाईन सेवाको थालनी गरिएको छ । सबै विषयगत कार्यालयहरुको व्यवस्थापन समेत गरी कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गरिएको र आगामी दिनमा समेत यी कार्यहरुलाई निरन्तरता दिईने कार्यक्रम रहेको छ। जनसमुदायलाई न्यायको पहुँच पुर्‍याउन इजलासको स्थापना, प्रत्येक वडामा मेलमिलाप केन्द्रको व्यवस्था गरिएको छ ।

उपस्थित महानुभावहरु,

विगतको कोभिड-१९ (कोरोना भाईरस) नामक महामारीका कारण उत्पन्न असहज परिस्थितिले मानव समुदायका आवश्यकता र प्राथमिकताहरुलाई नै बदली दिएको छ । हरेक मुलुकको अर्थतन्त्र र समग्र शासन प्रक्रियामा पनि यसले गम्भिर असर पारेको थियो । ठुला भवन, पिच सडक, चिल्ला गाडी र आधुनिक जीवनशैली मात्र विकास हैन रहेछ भन्ने पाठ यस महामारीले सिकाएको छ । महामारीले सिकाएको पाठसँगै तीनै तहका सरकारले मुलुकमा

आफ्नो तर्फबाट प्रवाह गरिने सार्वजनिक वस्तु तथा सेवाको पुनः प्राथमिकीकरण गर्नु पर्ने नीति अंगालिएको थियो। शताब्दीकै विषम परिस्थितिसँग जुध्नका लागि विश्वका सबै राष्ट्र र सहायता एजेन्सीले आफ्ना नियमित प्रयास र तालिकाहरूलाई परिमार्जन गरी रहेका थिए र अझ पनि त्यस्ता परिस्थितिसँग जुध्न सजग रहनु पर्ने अवस्था विद्यमान छन्। तसर्थ विगतमा प्राथमिकतामा राखिने क्रमशः आर्थिक विकास, सामाजिक विकास, पूर्वाधार विकास, वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन र सुशासन तथा संस्थागत विकासलाई परिमार्जन गरी आगामी आ.व.को नीतिमा नेपाललाई महामारीको लागि पूर्व तयारी, स्वास्थ्य तथा पोषण, शिक्षा, खानेपानी, कृषि उत्पादन र रोजगारी प्रवर्द्धन जस्ता क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखी सोही बमोजिम कार्यहरू गर्नु आजको आवश्यकता भएको छ। विगत र वर्तमानले सिकाएको पाठसंगै बजेट तर्जुमाको लागि अवलम्बन गरिएका पद्धति र आधारहरू, बजेट निर्माण एवं प्राथमिकीकरण आधार बदलिएको परिस्थितिमा यस गाउँपालिकाको आ.व. २०७९/०८० को लागि तय भएका प्रमुख क्षेत्रगत नीतिहरू प्रस्तुत गर्न चाहन्छु।

१. सामाजिक विकासः(स्वास्थ्य तथा पोषण, शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि, युवा, खेलकुद, खानेपानी तथा सरसफाई, सांस्कृतिक प्रवर्द्धन, लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण (महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, अपांगता भएका व्यक्ति, दलित, आदिवासी, जनजाति, अल्पसंख्यक, असहाय, एकल, सिमान्तकृत) नीति) :

१.१. स्वास्थ्य तथा पोषण

- विगतमा विश्वभर फैलिएको कोभिड-१९ नामक महामारी लगायत सबै खाले महामारीको रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि संघ, प्रदेश सरकार, सिमाना जोडिएका पालिकाहरू र सरोकारवाला संघ संस्था संगको सहकार्य र सहयोगमा विपद् व्यवस्थापन प्रतिकार्य योजना तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।
- महामारी विरुद्धको अभियानलाई थप प्रभावकारी बनाउन र आर्थिक रुपमा विपन्न गाउँवासीलाई स्वास्थ्य उपचारका लागि “विपन्न नागरिक उपचार सहायता कोष” स्थापना गरिनेछ।
- महामारी रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि खटिने स्वास्थ्यकर्मी र कर्मचारीको उपचार खर्च र राहत उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाईने छ।
- गाउँपालिका भित्र रहेका स्वास्थ्य चौकी र सामुदायिक स्वास्थ्य इकाईको भौतिक पूर्वाधार, आवश्यक सामग्री र जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्दै औषधि लगायत स्वास्थ्य तथा सुरक्षा सामग्रीहरूको पर्याप्त व्यवस्था गरी स्वास्थ्य सेवालाई सुदृढ गरी निःशुल्क स्वास्थ्य जाँच तथा औषधी वितरणको व्यवस्था मिलाईने छ।
- एक पालिका एक सामुदायिक अस्पतालको नीति अनुसार विगत आर्थिक वर्षमा अस्पताल निर्माणको लागि विस्तृत योजना प्रतिवेदन तयारी पुरा गरी गाउँपालिकाको नाममा लाम्पनटारमा रहेको जग्गामा नेपाल

सरकार, प्रदेश सरकार र सबै दातृ निकायको सहयोगमा १५ शैयाको अस्पताल निर्माण गर्ने कार्यको थालनी गरिएकोले त्यसलाई निरन्तरता दिइने छ ।

- सुरक्षित प्रसूति सेवाका लागि गाउँपालिकाबाट स्वास्थ्य चौकी, सिन्धुली अस्पताल र काठमाडौंसम्म लैजान एम्बुलेन्स वा सवारी साधनको भाडा उपलब्ध गराउदै आएकोमा सो कार्यलाई निरन्तरता दिदै आगामी आ.व. २०७९/०८० देखि जेष्ठ नागरिकलाई उपचार सेवाको लागि नेपाल भर जानु परेमा एम्बुलेन्स सेवाको भाडा गाउँपालिकाबाट उपलब्ध गराई व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- “निरोगीतीनपाटन गाउँपालिका” को अभियान संचालन गरिनेछ ।
- आयुर्वेद चिकित्साको लागि गाउँपालिका भित्र रहेको आयुर्वेद केन्द्रलाई सुदृढीकरण गरिनेछ ।
- सुनौलो हजार दिनको अवधारणा अनुरूप गर्भवती तथा सुत्केरी आमाहरुको पोषणको अवस्था सुधार ल्याउननेपाल सरकारले विनियोजन गरेको बहुक्षेत्रीय पोषणका कार्यक्रमको आधारमा गाउँपालिकाबाट समेत थप बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाई संचालन गरिनेछ ।
- सुरक्षित मातृत्व तथा आमा सुरक्षा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपले कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- पौष्टिक खाना खाने बानी गराई कुपोषणलाई न्यून गर्न विशेष कार्यक्रम संचालन गर्न पहल गरिनेछ।
- वार्षिक रुपमा कम्तीमा एक पटक पालिका भित्र विशेषज्ञ सहितको स्वास्थ्य सेवा शिविर संचालन गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- क्षयरोग, औलो, डेंगु, एच आई भि एड्स जस्ता सार्स रोगहरु र नसार्स रोगहरु पत्ता लगाई उपचार पद्धतीमा ल्याई रोगको न्यूनीकरण गरिनेछ ।
- सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थामा प्रभावकारी किशोर किशोरी स्वास्थ्य सेवाको उपलब्धता र सुनिश्चितताका लागि विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- मातृशिशु तथा बाल्यकालीन पोषणमा सुधार ल्याउन विभिन्न स्थानमा (विभिन्न कार्यालयहरु, स्वास्थ्य संस्था, सार्वजनिक स्थान) स्तनपान कक्षको निर्माण, स्वास्थ्य संस्था, विद्यालयहरुमा पोषण कर्नरको स्थापना, स्थानीय स्तरमा पोषणयुक्त पिठो (सर्वोत्तम पिठो), एक बार खाना चारको अवधारणको विकास गर्ने बारे सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्न विशेष पहल गरिनेछ।
- स्वास्थ्य क्षेत्रमा क्रियाशिल संघ संस्थाहरुबीचको समन्वयलाई सुदृढ तुल्याई गाउँ क्षेत्र भित्र वा नजिक रहेका रक्त संचार केन्द्र, सामुदायिक अस्पताल जस्ता संस्थालाई क्रियाशिल बनाउन आवश्यक सहयोग गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

- गर्भवती महिला पहिचान गरि भण्डा व्यवस्थापन कार्यक्रम ल्याइनेछ । सुत्केरी भए बापत साविकमा पाउने रकममा थप गरिनेछ ।
- खोप क्लिनिक तथा गाउँघर क्लिनिक गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा जोड दिइने छ ।
- “हाम्रो वनपाखाका जडीबुटी, हाम्रै लागिऔषधी” जडीबुटी स्रोतको पहिचान र दिगो संरक्षण विकास गरी आयुर्वेदिक प्रविधिको विकासमा प्राथमिकता दिइनेछ ।
- पालिका भित्र रहेको ल्याबलाई स्तरोन्नती गरी एक्सरे मेशिन समेत व्यवस्था गरिनेछ । साथै बर्थिड सेन्टर भएको स्थानमा ल्याब सेवा उपलब्ध गराइने छ ।
- स्वास्थ्य आमा समूहलाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गरिने छ ।
- मोबाइल स्वास्थ्य कार्यक्रमलाई निरन्तरता तथा प्रभावकारी बनाइने छ ।
- स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाइने छ ।
- आयुर्वेद औषधालयबाट प्रवाह हुदै आएको नियमित सेवालालाई थप प्रभावकारी बनाइने छ ।
- जेष्ठ नागरिकहरुका लागि आयुर्वेद रसायन औषधिहरु वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- गाउँपालिकाबासीहरुमा योग गरौं, स्वस्थ बनौं भन्ने भावनाको विकास गराइनेछ ।
- गाउँपालिकाको केन्द्रमा आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र स्थापनाको लागि प्रकृया अगाडि बढाउनु साथै बाँकी वडाहरुमा नागरिक आरोग्य केन्द्र विस्तारको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- आयुर्वेदऔषधालयको सेवा क्षेत्रबाट टाढा रहेका वडाहरुमा घुम्ती शिविर मार्फत नसर्ने रोगहरुको स्क्रिनिङ कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- गाउँपालिका भित्र प्रत्येक वडाका सार्वजनिक सरकारी खाली जग्गामा औषधिजन्य जडिबुटी खेतीको लागि व्यवस्था मिलाइने छ ।
- आयुर्वेदिक जनशक्तिलाई समय सापेक्ष कम्प्युटर तालिम दिइ सेवा प्रवाहमा पुनर्जागरण गराइने छ ।
- नसर्ने रोग विरुद्ध ११ वटै वडामा जनचेतना जगाउन चेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

१.२. शिक्षा

- जनसहभागिता सहितको भर्ना अभियानलाई प्रभावकारी बनाउदै विद्यालय बाहिर बालबालिकाहरु नरहेको घोषणा कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- अति विपन्न बालबालिकालाई अभिभावकत्व ग्रहण गराइनेछ ।

- माग, आवश्यकता तथा दुरीको आधारमा प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रहरूको समायोजन, पुनर्वितरण तथा आवश्यकता भएमा नयाँ स्थानमा केन्द्रस्थापना गरिनेछ ।
- दुर्गम वस्ती र टोलहरूमा न्यूनतम मापदण्ड पुरा गरी बाल उद्यान र बाल विकास कक्षा सञ्चालन गर्ने कुराको प्रत्याभूति गरिने छ ।
- तीनपाटन क्षेत्रमा सञ्चालित सबै सामुदायिक विद्यालयमा न्यूनतम भौतिक पूर्वाधार समान स्तरको र न्यूनतम भौतिक पूर्वाधारको सुनिश्चतता गर्नका लागि सबै विद्यालयहरूलाई वास्तविकता र यथार्थमा आधारित प्राथमिकता निर्धारण गर्न लगाइने छ ।
- सबै प्रकारका विद्यालय र शैक्षिक संस्थाहरूलाई सुरक्षित सिकाइ स्थलको रूपमा विकास गरिने छ ।
- शिक्षक व्यवस्थापन अन्तर्गत विद्यालयमा आवश्यक न्यूनतम शिक्षक उपलब्ध गराउने, कार्यरत शिक्षकको क्षमता विकास, परिचालन, दण्ड पुरस्कार, सरुवा बढुवा, प्रोत्साहन, उत्प्रेरणा सबै पक्षहरू समावेश गरिने छ ।
- शिक्षक मूल्याङ्कनलाई सिकाइ उपलब्धिसँग जोड्ने संयन्त्र विकास गरि सोको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिने छ ।
- विद्यालयको विद्यार्थी सङ्ख्या र प्राथमिकताका आधारमा शिक्षक व्यवस्थापन गरिने छ ।
- शिक्षकलाई सक्रिय राजनीतिमा लाग्न नदिने र शिक्षण सिकाइप्रति समर्पित बन्न प्रोत्साहित गर्ने विषयलाई विशेष प्राथमिकता दिइने छ ।
- विद्यालयको विकास र प्रभावकारीताका लागि विद्यालयको नेतृत्व न्यूनतम र आवश्यक पूर्वसर्त भएकोले यसको प्रभावकारी व्यवस्थापनका लागि सक्षम, वरिष्ठ, कुशल, व्यवस्थापकीय र प्रशासकीय क्षमता भएका प्रधानाध्यापक व्यवस्थापन गर्ने रणनीति तर्जुमा गरिने छ ।
- विद्यमान शिक्षा नियमावलीका प्रावधान तथा गाउँपालिकाले आफ्नै मापदण्ड बनाइ प्रधानाध्यापकव्यवस्थापन गरिने छ ।
- नेतृत्व क्षमता विकास, नेतृत्व हस्तान्तरण, नेतृत्व अवलोकन भ्रमण, प्रोत्साहन र कार्यसम्पादन करार र सो अनुसारको अनुगमन मूल्याङ्कन तथा दण्ड पुरस्कारका रणनीति अवलम्बन गरिने छ ।
- कक्षा ८ को न्यूनतम सिकाइ स्तर सुनिश्चत गर्न कक्षा ८ को परीक्षालाई व्यवस्थित र मर्यादित बनाउने तथा हरेक विद्यालयको नतिजा विश्लेषण गरी गाउँपालिकाले समीक्षा कार्यशाला सञ्चालन गरी सुधारका लागि आवश्यक काम गरिनेछ ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनमा व्यवस्था भए बमोजिम कक्षा ५ मा नमूनामा आधारित सिकाइ उपलब्धि परीक्षणहरू सञ्चालनका लागि छलफल, अन्तरक्रिया गरि त्यस्तो परीक्षण सञ्चालन गर्ने र नतिजा विश्लेषण गरि सुधारका क्षेत्र पहिचान गर्ने कार्य अघि बढाइने छ ।

- कक्षा ३ मा भाषा र गणितको न्यूनतम सिकाइ सुनिश्चित हुने गरि वाह्य परीक्षा सञ्चालन गरि सोका आधारमा सुधारका लागि आवश्यक कदम चालिने छ ।
- अभिभावकहरुले अङ्ग्रेजी माध्यमको चाहना गरिरहेको वर्तमान सन्दर्भमा शिक्षणको माध्यम भाषामा भन्दा प्राथमिक तहमा अङ्ग्रेजीको सिकाइमा विशेष जोड दिएर अभिभावकको विश्वास आर्जन गर्ने प्रयत्न गरिने छ ।
- परियोजनामा आधारित सिकाइ तथा अन्य सान्दर्भिक वैकल्पिक सिकाइद्वारा गुणस्तर वृद्धि गर्ने कुरालाई विशेष ध्यान दिइने छ ।
- शिक्षण सिकाइलाई प्रभावकारी बनाउन STEAM Education तथा STEAM Pedagogy द्वारा एकीकृत शिक्षण अभ्यासलाई प्रयोगमा ल्याउन प्रोत्साहित गरिने छ ।
- कक्षा १ मा कक्षा शिक्षण सुरु भएपश्चात् शिक्षकले विद्यार्थीको हरेक दिनको सिकाइ प्रगतिलाई अभिलेखीकरण गर्ने र मासिक रुपमा समीक्षा गरि प्रगति विवरण बनाउने कार्यलाई प्रोत्साहित गरिने छ ।
- वर्तमान निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कनको कार्यान्वयनमा देखिएका कठिनाइ हटाउने तथा उक्त पद्धति अवलम्बन हुन नसक्ने भए शिक्षकका पेसागत संघ, सङ्गठन र परीक्षा तथा मूल्याङ्कन विज्ञसहितको कार्यदलबाट वैकल्पिक पद्धति तयार गरि कार्यान्वयन गर्ने एवम् रुब्रिक्सको व्यवहारिक प्रयोगमा जोड दिइने छ ।
- विद्यालयमा सञ्चालन हुने त्रैमासिक परीक्षाका प्रश्नपत्र हरेक विद्यालयले आफै बनाउने तथा उत्तरपुस्तिका परीक्षण गरि विद्यार्थीलाई फिर्ता दिने कार्य प्रारम्भ गरिने छ ।
- वार्षिक परीक्षाका प्रश्नहरु गाउँपालिकाबाट विज्ञ मार्फत तयार गराई परिमार्जन गरि गुणस्तरीय बनाएर प्रयोग गर्ने कुरामा ध्यान दिइने छ ।
- प्रश्न पत्र निर्माण, उत्तर पुस्तिका परीक्षण, नतिजा विश्लेषणका लागि तालिम, कार्यशाला, क्षमता विकास जस्ता कार्यहरुको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- कमजोर सिकाइ भएका विद्यार्थीका लागि व्यक्तिगत शिक्षण, उपचारात्मक शिक्षणका विधि तय गर्ने तथा उनीहरुका खास रुचिका क्षेत्र पहिचान गरि माध्यमिक तहबाट सोहीतर्फ जाने गरी आधारभूत भाषिक तथा गणितीय सीप सिकाउने कुरालाई प्राथमिकता दिइने छ ।
- गाउँपालिकाभित्र सुविधा सम्पन्न, भौतिक पूर्वाधार विकासका लागि सम्भावना भएको एक सामुदायिक विद्यालयलाई नमूना विद्यालयको रुपमा विकास गरिने छ ।
- आवश्यकता अनुसार खेलकुद केन्द्रित, गीत/संगीत केन्द्रित, रैथाने सिप तथा प्रविधि केन्द्रित विद्यालयको स्थापना गरि सिकाइसंगै समग्र पक्षको विकास गर्ने गरि एक/एक विद्यालयलाई छनौट गरि विकास गरिने छ ।

- पालिकाका विपन्न, भौगोलिक विकटतामा भएका, विभिन्न समस्यामा भएका बालबालिकाहरुका लागि एक आवासीय सुविधा सहितको विद्यालय सञ्चालन गर्ने, आवासीय सुविधा विस्तार गर्ने कुराको नीतिगत व्यवस्था मिलाइने छ ।
- खेलकुद, प्रयोगशाला, पुस्तकालय, सूचना प्रविधिका क्षेत्रमा समेत नमूनाको रूपमा विकास गरि तीनपाटन गाउँ पालिकाका सबै विद्यालयका शिक्षकहरुले क्षमता विकास र ज्ञान सिपको आदान प्रदान गर्ने सक्ने गरि सोही विद्यालयलाई शैक्षिक स्रोत विद्यालय वा क्लष्टर विद्यालयको रूपमा विकास गरिने छ ।
- पालिका भित्रका शिक्षकहरुका लागि सञ्चालन हुने तालिम, गोष्ठी कार्यशाला समेत विद्यालयमा नै सञ्चालन गर्ने र कक्षाकोठा, प्रयोगशाला, पुस्तकालयमा व्यावहारिक अभ्यास समेत गर्न मिल्ने गरि गाउँ शिक्षा विकास तथा स्रोत केन्द्र (क्लष्टर) सञ्चालन गर्ने वातावरण मिलाइने छ ।
- तीनपाटन गाउँ क्षेत्रका कुनै पनि विद्यालयका शिक्षकहरुले आफ्नो क्षमता विकासका लागि निर्धारित विधि बमोजिम विद्यालयका स्रोत प्रयोग गर्न सक्ने वातावरण मिलाइने छ ।
- नमूना विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकहरुले अन्य विद्यालयका शिक्षकहरुका लागि मनिटर शिक्षकको रूपमा काम गर्ने र सो काम गरेवापत गाउँपालिकाले निश्चत प्रोत्साहन तथा उत्प्रेरणाका प्याकेज उपलब्ध गराउने वातावरण सिर्जना गरिने छ ।
- हरेक विद्यालयमा सूचना प्रविधिको पहुँच पुऱ्याइनेछ ।
- प्रत्येक विद्यालयका प्रधानाध्यापक र एक शिक्षकलाई सूचना प्रविधि शिक्षकको रूपमा विकास गरिनेछ । यसका लागि अनलाइन तथा फेस टु फेस तालिम, क्षमता विकास गराइनेछ ।
- विषयगत सञ्जाल, म्यासेन्जर ग्रुप, गुगल क्लास तथा अन्य समसामयिक आधुनिक सूचना प्रविधिको पहुँच बृद्धि गरि सिकाइमा सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गरिने छ ।
- स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरि शैक्षिक सत्र २०७९ बाट कक्षा १-८ मा नै कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- सिकाइ सहजीकरणका लागि स्थानीय सन्दर्भपुस्तक तयार गरि कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाका लागि अलग्गै तथा थप सामग्री, पाठ्यपुस्तक र सहयोग तथा प्रोत्साहन उपलब्ध गराइने छ ।
- विद्यार्थीको सर्वाङ्गीण विकासका लागि विभिन्न प्रकारका अतिरिक्त क्रियाकलापहरु अनिवार्य गरिनेछ ।
- आवश्यकतानुसार विभिन्न तहमा पालिका स्तरीय Talent hunt कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइने छ ।
- घरदेखि विद्यालयसम्मको बाटो घाटो बालमैत्री बनाउन हिउँदे र बर्षे बाटो मर्मत गरिने छ ।

- कक्षा र विद्यालयमा अनिवार्य बालक्लब गठन गरी बालबालिकाको पठन लगायत सृजनशिलता विकास तथा प्रष्फुटन हुने क्रियाकलापमा सक्रिय बनाइने छ ।
- गाउँ शिक्षा समिति, वडा शिक्षा समिति, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अविभावक संघ बैठकमा बालक्लबको सहभागिता गराइनेछ ।
- विद्यालयमा विद्यमान भौतिक संरचनामा सुधार गरि अपाङ्गमैत्री बनाउने तथा नयाँ निर्माण हुने भौतिक संरचना अनिवार्य अपाङ्गमैत्री र बालमैत्री बनाइने छ ।
- लैङ्गिक विभेद, जातिय विभेद, धर्मिक विभेद, अन्धविश्वास, कुरीति र कुसंस्कार विरुद्ध प्रत्येक वर्ष जनचेतना अभियान सञ्चालन गरिने छ ।
- सामुदायिक तथा नीजि विद्यालयहरुका राम्रा अभ्यासहरु आदान-प्रदान गरि सहकार्यको संस्कृति विकास गरिने छ ।
- निजी विद्यालयको पूर्वाधार, ऐन तथा नियमावली अनुसार निर्माण गर्न लगाउने र आवश्यक नियमनको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- पालिकाका तर्फबाट प्रवाह गरिने सेवालाई प्रभावकारी, जवाफदेही र पारदर्शी बनाउनका लागि शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा मार्फत सहजीकरण गरिने छ ।
- विद्यालयहरुले कुनै पनि सेवा लिनका लागि गाउँपालिकासम्म धाएर आउनुपर्ने अवस्थालाई न्यूनीकरण गर्न विद्युतीय शासन (विद्युतीय सेवा प्रवाहका) ढाँचाहरु अवलम्बन गरिने छ ।
- “तीनपाटनको छहारी ! शिक्षित छोरी, बुहारी !!” को कार्यक्रम संचालन गरी स्नातक उत्तीर्ण गरेका पालिकाभित्रका छोरी बुहारीहरुलाई स्नातकोत्तर अध्ययन गर्न प्रोत्साहन गर्दै अभिभावकलाई सम्मान गर्ने कार्यक्रमको थालनी गरिनेछ ।
- शिक्षण सिकाईलाई अझ प्रभावकारी बनाउन यस गाउँपालिकाबाट उपलब्ध गराइने अनुदानमा कार्यरत शिक्षकहरुलाई उचित व्यवस्थापन गर्न कार्यविधि बनाई लागू गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयमा अध्यापन गराउने शिक्षक शिक्षिकाहरुका बालबच्चाहरुलाई अनिवार्य रुपमा सामुदायिक विद्यालयमा नै पढाउनु पर्ने व्यवस्था कार्यान्वयनमा लगिनेछ ।
- तीनपाटन गाउँपालिका भित्र विभिन्न तहमा अध्ययन पूरा गरेका व्यक्तिहरुको लगत संकलन गरी वार्षिक रुपमा लोक सेवा कक्षा सञ्चालन गरिनेछ ।
- तीनपाटन गाउँपालिकाभित्र रहेका बहुमुखी क्याम्पसहरुलाई शैक्षिक गुणस्तर कायम गर्नको लागि नियमित अनुदानको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१.३. खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता

- गाउँपालिकाभित्रका सम्पूर्ण वडाहरुमापूर्ण सरसफाइकार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- नेपाल सरकारको राष्ट्रियलक्ष्यबमोजिमगाउँपालिका क्षेत्रभित्रका सबै घरधुरीमाएक घर एक धाराको अवधारणाअनुसार सुरक्षितपिउने पानीको पहुँचबढाउनप्रदेश र संघीय सरकारसँगको समन्वयमानयाँखानेपानीआयोजना सञ्चालन गरिने छ । साथै, उक्तआयोजनाहरुमाआवश्यकता अनुसार पालिकाको साभेदारी रहनेछ । यस अन्तर्गत खानेपानी सुरक्षा योजनाहरु लागू गर्ने, खानेपानी सुरक्षित समुदाय (Water safe community)विकास गर्ने जस्ता विषयलाई समेत महत्व दिईनेछ ।
- घरायसी, संस्थागतएवम् वातावरणीय सरसफाइप्रवर्द्धनकालागिवातावरणतथा सरसफाइकार्यविधिनिर्माण गरी कार्यान्वयनमाल्याइने छ ।
- विद्यालयखानेपानी, सरसफाइतथा स्वच्छताकार्यविधिकार्यान्वयनमाल्याउँदै यस पालिकाभित्रका सम्पूर्ण विद्यालयमाखानेपानी, सरसफाइतथा स्वच्छता सुविधालाई कम्तिमा एक तारा सुनिश्चितगर्दै दुई तारा प्राप्त गर्नका लागिकार्ययोजनानिर्माण गरी कार्यान्वयनमाल्याइने छ ।
- गाउँपालिकाभित्र सञ्चालनहुने खानेपानी, सरसफाइतथा स्वच्छताप्रवर्द्धनकाक्रियाकलाप र कार्यक्रमहरुमा दोहोरोपनाहटाउनुका साथै प्रभावकारिता वृद्धि गर्नका लागि सन् २०२० देखि २०३० सम्मको १० वर्षे खानेपानी, सरसफाइतथा स्वच्छता योजना(WASH Plan) लाई प्रभावकारी रुपमाकार्यान्वयनमाल्याइने छ ।
- विपद्जोखिममा परेका, अतिविपन्न, सुकुम्बासीतथाअनौपचारिक बस्तीहरुमा आधारभूतखानेपानीतथा सरसफाइ सुविधा सुनिश्चितताकालागिजनताआवास कार्यक्रमसँगै खानेपानीतथा सरसफाइलाई समेत समावेश गरिने छ। साथै कुनै पनि समयमाआउन सक्ने विपद्सँग जुध्न सक्ने खानेपानी र सरसफाइ संरचनानिर्माण गर्ने र सोको पूर्व तयारीकालागिआवश्यकक्षमताविकास गर्नका साथै WASH Governanceको सुनिश्चितताका लागि वातावरणतयार गरिनेछ।
- पूर्ण सरसफाइप्रवर्द्धनमावडा, टोल विकास संस्थाहरु र स्थानीय समुदायको सहभागिता वृद्धि गरी पूर्ण सरसफाइलाई जीवन संस्कारको रुपमाविकास गर्नका लागि सरसफाइ नमूनाटोल निर्माणमा जोड दिइने छ र सोका लागिपूर्ण सरसफाइटोल विकास निर्देशिकाबनाई लागु गरिनेछ ।
- सरसफाइको लागि मानिसहरुको बानी ब्यवहारमा आमूल परिवर्तन (Total Behaviour Change)गर्न पालिका क्षेत्र भरी जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- सार्वजनिक क्षेत्रको सरसफाइलाई सुधार तथा पहुँच विस्तार गर्न पालिकाका मुख्य चोक तथा सार्वजनिक स्थानहरुमा सार्वजनिक शौचालय निर्माण गरिदै लगिनेछ ।

- फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ र फोहरमैला व्यवस्थापन नियमावली, २०७० को प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी फोहरमैला व्यवस्थापनमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्दै “स्वच्छ तथा सुन्दर पालिका”को रूपमाविकास गरिनेछ । यसका लागि गाउँपालिका भित्र बाल क्लवहरु, टोल विकास संस्थाहरु, युवा सन्जाल, आमा समूहहरु तथा सहयोगी संघसंस्था तथा शुभेच्छुकहरुको सहयोगमा सफा र सुन्दर गाउँपालिका निर्माण गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ।
- यस पालिकाबाट सञ्चालन गरिने खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छताकार्यक्रमलाई साभाअभियानको रूपमा विकास गरी व्यक्तिहरुको स्वास्थ्य, मान, प्रतिष्ठा र इज्जतको विषय बनाई कमलागतमावढीनतिजाआउने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ।
- संस्थागत सरसफाई (विद्यालय/बालविकास केन्द्र र मुख्य गरी स्वास्थ्य संस्थाहरुमा खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता (साबुन पानीले हात धुने र महिनावारी स्वच्छता) सुविधा सुनिश्चित गर्न आवश्यकता अनुसार निर्माण गर्ने, प्रयोगमा नआएका सुविधालाई मर्मत सम्भार गर्ने र नियमित सेवामा पहुँच सुनिश्चित गर्न सेवा प्रदायक संस्थाहरुलाई पुरस्कारको व्यवस्था गर्ने र समुदाय स्तरमा सरसफाई र स्वच्छता अभियान सञ्चालन गर्न सामाजिक नियमहरु बनाई अभियानको रूपमा लागु गरिनेछ ।
- यस पालिकाभित्र सञ्चालनमा रहेका र आगामी दिनमा सञ्चालनमा हुने सबै खानेपानीका मुहानहरु अनिवार्य दर्ता गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- खानेपानी उपभोक्ता समिति तथा अन्य विभिन्न उपभोक्ता समितिहरुलाई व्यवस्थित बनाउन यस्ता समितिहरु गठन, पुनर्गठन गरी पालिकामा अनिवार्य दर्ता गर्न आवश्यक कानून बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ।

१.४. लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण/गरिबी निवारण

- बाल अधिकार संरक्षण तथा सम्बर्द्धन कार्यविधि तयार गरी लागु गरिने छ।
- गाउँपालिकामा एक बालबालिका सहयोग इकाई स्थापना गरिने छ ।
- सबै वडामा बाल अधिकार समिति गठन तथा सबलीकरण गरी परिचालन गरिनेछ ।
- बालकोषको स्थापना गरी बालहितमा कोष संचालन गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
- जोखिममा रहेका, अविभावक विहीन तथा परित्यक्त बालबालिकाको संरक्षणका लागि सामाजिक सुरक्षा सहायता सहित बैकल्पिक स्याहारका कार्यक्रम संचालन गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ।
- बाल विवाहको रोकथाम तथा अन्त्यका लागि बालिका लक्षित शैक्षिक सहायता, बीमा, बचत कार्यक्रम क्रमशः लागु गर्दै सचेतनामूलक अभियान संचालन गरिनेछ ।
- बालश्रम उन्मूलन गर्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

- युवा, महिला तथा लक्षित समुदायहरूको क्षमता विकास सम्बन्धि कार्यलाई प्राथमिकता दिईने छ ।
- महिला तथा विपन्न वर्गको शसक्तीकरणका लागि आवश्यक तालिम तथा लोकसेवा तयारी कक्षा संचालन गरी रोजगारीको अवसरमा सहभागी गराईनेछ ।
- महिला, बालबालिका, युवा, पछाडी पारिएका, आदिवासी/जनजाति, दलित, भिन्न क्षमता भएका व्यक्ति, लैंगिक, यौनिक अल्पसंख्यक, सिमान्तकृत, जेष्ठ नागरिकहरूको सशक्तीकरण, क्षमता विकास तथा सीप विकासका लागि सीपमूलक एवं चेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ।
- युवालाई तालिम दिन उद्यमशिलता विकास कोष स्थापना गरी साभेदारीहरू समेतको सहभागितामा उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- जेष्ठ नागरिक परिचय पत्र वितरण तथा सम्मान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिकको लागि हेरचाह गृह (सेफ हाउस) निर्माण गरिनेछ।
- गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन गरी महिला तथा युवाहरूलाई प्रारम्भिक र एडभान्स जस्ता सीपमूलक व्यवसायिक तालिम प्रदान गरी उद्यमी सिर्जना गरी स्वरोजार बन्न अभिप्रेरित गरिने छ । कृषि उत्पादन र उद्यम, लघु उद्यम विकासको लागि बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूबाट सहूलियत दरमा ऋण उपलब्ध गराउन पहल गरिनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण प्रणालीलाई डिजिटिजेशन गरी भत्ता वितरण प्रणालीलाई दुरुस्त गरिनेछ ।
- सामाजिक व्यवहार परिवर्तनका लागि सूचना तथा संचार अभियान संचालन गरिनेछ ।
- गाउँस्तरीय साँस्कृतिक केन्द्रको स्थापना गरी कला साहित्यको जगेर्ना तथा विकास गरिनेछ ।
- परम्परागत पञ्चेबाजाको संरक्षण गरिनेछ ।
- गाउँपालिकालाई बाल मैत्री, पूर्ण घटना दर्ता गाउँपालिका घोषणा गरिनेछ ।
- लक्षितवर्ग तथा सामाजिक समावेशीकरण तर्फ सामाजिक परिचालनको माध्यमद्वारा सशक्तीकरण गरी मागमा आधारित कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण (पाश्वर् चित्र) तयार गरी साल बसाली अद्यावधिक गरिनेछ।
- नतिजामा आधारित वार्षिक तथा आवधिक योजना निर्माण गरिनेछ ।
- पिछडिएको समुदाय, सिमान्तकृत, गरीब, असाहय र टुहुरा बालबालिकालाई अनिवार्य शिक्षाको लागि सबै खाले व्यवस्थापनको अवधारणा ल्याइने छ ।

- “विकृति, विसंगति हटाऔ, सभ्य समाज बनाऔ” सभ्य नागरिक समाज सचेतना कार्यक्रममा निरन्तरता दिइने छ ।

१.५ रोजगारी तथा मानव संशाधन विकास

- विकास निर्माणमा युवा जनशक्ति परिचालन गरी दिगो विकासका लक्ष्य पुरा गर्न बेरोजगार व्यक्तिको अभिलेखीकरण तथा सूचीकरण कार्यक्रमलाई अझ प्रभावकारी बनाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- युवा तथा विदेशबाट रोजगारी गुमाई फर्किएका नागरिकहरूको लागि कृषि तथा पशुपालन व्यवसायको प्रवर्द्धन गरी रोजगारीको अवसर सिर्जना गरिने छ ।
- “राहत हैन रोजगारी, मामका लागि काम” भन्ने उद्देश्यका साथ गाउँपालिकाबाट संचालन हुने सबै विकास निर्माणमा अधिकतम जनशक्ति प्रयोग हुने योजनालाई प्राथमिकता दिई संचालन गरिने छ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई उत्पादनमुखी, कृषिमुखी योजनामा लगाइने छ ।
- पालिकामा सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरूमा प्रभावकारिता ल्याउन गैर सरकारी संस्था डेस्क सुदृढीकरण गरी पालिकाको विकास निर्माणमा गैह्र सरकारी संस्थाको भूमिकालाई प्रभावकारी बनाउने कार्य गरिनेछ ।
- सरकारी, गैर सरकारी संघ संस्थासंग साभेदारीमा विविध जनचेतना, कृषि उत्पादन, पशुपालन एवं विकासात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- जनतामा प्रवाह गरिने सेवालालाई थप प्रभावकारी बनाउन सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थामा संलग्न जनशक्तिको क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- बचत गर्ने र बैकिङ कारोबार गर्न उत्प्रेरित गर्न सबै तीनपाटनवासीको कम्तीमा एक घर एक खाता खोल्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- एकिकृत सामाजिक सुरक्षा रणनीति निर्माण गरिनेछ ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई सीपयुक्त, दक्ष जनशक्ति, रोजगारीको क्षेत्र र रोजगार सम्बन्धी अन्य कार्यक्रमसँग आबद्ध गरी उत्पादनमूलक क्षेत्रमा रोजगारी सिर्जना गर्ने बेरोजगार लक्षित अभियानको रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- सूचिकृत बेरोजगारलाई विपन्नताको प्राथमिक क्रमअनुसार १०० दिनको रोजगारीको प्रत्याभूति गराउनको लागि कामका लागि पारिश्रामिकमा आधारित सामुदायिक आयोजनाहरू (सडक, कृषि, नदी नियन्त्रण, खानेपानी सार्वजनिक पुर्वाधार) निर्माणमा संचालन गरिनेछ ।
- सुचिकृत बेरोजगारलाई विभिन्न किसिमको सीपमूलक तालिम प्रदान गरी उद्यमी तथा स्वरोजगार बनाउन संघ तथा प्रदेश सरकारसँग समन्वय,सहकार्य र पहल गरिनेछ ।

- सुरक्षित वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी गाउँपालिका प्रोफाइल निर्माण गरी अभिलेखिकरण गरीनेछ ।
- सूचिकृत वेरोजगार युवा (१८-४०) उमेर समूह लाई लक्षित गरी युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल योजना संचालन गरिनेछ ।
- विदेशबाट आय आर्जन गरी घर संचालन गरेको परिवारलाई लक्षित गरी वित्तीय परिचालन सम्बन्धी साक्षरता कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- वैदेशिक रोजगारीको सन्दर्भमा उत्पन्न भएका मनोसामाजिक समस्याहरूको हल गर्न मनोसामाजिक परामर्शकर्ता परिचालन गरिनेछ ।
- रोजगार सेवा केन्द्रको व्यवस्थापन तथा संचालनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- सूचिकृत वेरोजगारको कामको सिलसिलामा हुने दुर्घटना तथा जोखिमबाट बचाउन श्रमिक दुर्घटना बीमाको लागि संघ र प्रदेश सरकारसँग पहल गरिनेछ ।
- गाउँ तथा वस्तीहरूमा सुरक्षित वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी सचेतनामुलक कथा,नाटकहरू संचालन गरिने छ।
- रिटर्नी स्वयम् सेवक परिचालनमा जोड दिई वैदेशिक रोजगारलाई सुरक्षित, व्यवस्थित र मर्यादित बनाउन पहल गरिनेछ ।

१.६. खेलकुद

- पालिका भित्रका सबै वडामा कम्तीमा एउटा मैदानको विकास गरी फुटबल, भलिबल, क्रिकेट, ब्याडमिन्टन जस्ता खेलकुदलाई प्रोत्साहन गर्न गाउँस्तरीय खेलकुद विकास समितिको स्थापना गरिनेछ।
- युवाहरूलाई खेलकुदमा आकर्षित गर्न अध्यक्ष कप र राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड जस्ता खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना गरिनेछ ।
- समय समयमा विभिन्न किसिमका खेलकुद आयोजना गरी युवामा खेलकुद प्रति उच्च भावना पैदा गराइनेछ।
- राष्ट्रिय तथा अर्न्तराष्ट्रिय स्तरका खेलकुदमा भाग लिने पालिका क्षेत्र भित्रका उत्कृष्ट खेलाडी तथा जित हाँसिल गराउन सहयोग पुऱ्याउने प्रशिक्षकहरूलाई प्रोत्साहन गर्न पुरस्कार र सम्मानको व्यवस्था मिलाइने छ।

१.७. सामाजिक परिचालन

- पालिका क्षेत्रलाई सामाजिक रुपान्तरण गर्नको लागि सामाजिक परिचालन कोष खडा गरीटोल विकास संस्था, आमा समूह, क्लब, सामुदायिक संस्था लगायतसँग समन्वय, सहकार्य गरिने छ।
- सामाजिक परिचालनका माध्यमबाट गरीवी न्यूनीकरण कार्यक्रमलाई मुल प्रवाहीकरणमा समावेश गर्न जोड दिइनेछ।
- एक वडा एक सामाजिक परिचालकको व्यवस्था गरिनेछ।
- सामाजिक परिचालन मार्फत समाजमा सकारात्मक सोच अभिवृद्धिको विकास गरिनेछ।

१.८ न्यायिक

- मेलमिलाप कर्ता, जनप्रतिधिहरुका लागि क्षमता अभिवृद्धिको कार्यक्रम अगाडि बढाइनेछ।
- विवाद निरुपण तथा मेलमिलापको लागि समुदाय स्तरमा कार्यक्रम बनाई लागु गरिने छ।
- मेलमिलाप केन्द्रलाई व्यवस्थित गर्न पालिका स्तरीय मेलमिलाप केन्द्र स्थापना गरिने छ।
- कानूनी परामर्श दाताको व्यवस्था गरिनेछ।
- न्यायिक समितिलाई सबल र सक्षम बनाउन सहयोग गरिनेछ।
- प्रत्येक वडाहरुमा कानूनी साक्षरता कार्यक्रम संचालन गरिने छ।

२. आर्थिक विकास (कृषि तथा पशुपन्छी, उद्योग तथा वाणिज्य, संस्कृति तथा पर्यटन, श्रम तथा रोजगारी, सहकारी र वित्तीय क्षेत्र) नीति:

२.१ कृषि तथा पशुपालन

- बहदो वैदेशिक रोजगारीको परनिर्भरतालाई न्यूनीकरण गर्दै युवालाई कृषि उद्यममा आकर्षित गर्न “युवाको पौरख- तीनपाटनको गौरव” नामक कृषि व्यवसायिक उद्यमशिलता कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- सामुहिक सहकारी खेतलाई प्रवर्द्धन गर्दै जमिन बाभो नराख्न अभिप्रेरित गरिनेछ।
- वडा वडामा आर्ग्यानिक खेती गर्न कृषकलाई प्रोत्साहन गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ।
- कृषि सहकारितालाई प्रोत्साहित गर्दै उत्पादकत्व वृद्धि गर्न सवैखाले सहयोग गरिनेछ।
- आधुनिक उन्नत पशु उत्पादनमा जोड दिदै कृषकहरुलाई दुग्ध तथा मासुजन्य उत्पादनमा प्रोत्साहित गरिने छ।
- उन्नत पशुपालन, पशु विमा, गोठ सुधार जस्ता कार्यक्रमहरुलाई प्रोत्साहित गरिनेछ।

- कृषि उपजलाई बजारीकरण गरी किसानको उत्पादनको उचित मूल्य दिन कृषि संकलन केन्द्र स्थापना गरी कृषि बजारको विकास गर्ने कार्यको थालनी गरिने छ ।
- कृषि उत्पादन बढाउने उद्देश्यका साथ “उत्कृष्ट किसान, हाम्रो शान” नारालाई आत्मसात गर्दै उत्कृष्ट (जडिबुटी, तरकारी, फलफूल) खेती गरी कृषि उत्पादन वृद्धिमा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने कृषकलाई पुरस्कृत गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- कृषि क्षेत्रको उत्पादकत्व वृद्धि गर्न शिक्षा, अनुसन्धान र प्रसार पद्धतिलाई एकीकृत विकास गरिनेछ ।
- कृषि उद्यमशीलताको विकास, खाद्य स्वच्छता तथा गुणस्तर अभिवृद्धि गर्दै प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता वृद्धि गरिनेछ ।
- पशु बीमा कार्यक्रमलाई प्रोत्साहित गरिनेछ । कृषक पहिचान गरी परिचय पत्र दिइनेछ ।
- “कृषकको अवस्था, पहिचानको आधारमा व्यवस्था” कृषिमा अनुदान हैन सहूलियत कर्जा उपलब्ध गराउन पहल गरिनेछ ।
- विशेषज्ञ कृषि प्राविधिकको व्यवस्था गरी कम्तीमाएक वडा एक कृषि पशु प्राविधिकको व्यवस्थापन गरिने छ । कृषिमा आधुनिकीकरण, यान्त्रिकीकरण र प्रविधिको उचित व्यवस्था मिलाइने छ ।
- दुध, मल, दाना, विऊ विजनको मूल्य निर्धारणको सुनिश्चिता गराइने छ ।
- कृषकका उत्पादित वस्तुहरुको संकलन, बजार व्यवस्थापन गरिने छ ।
- व्यक्ति, समूह, सहकारी, व्यवसायको आधारमा सहूलियत कर्जाको लागि पहल गरिनेछ ।
- भूगोल, भौगोलिक, हावापानी पहिचानको आधारमा कृषि पकेट क्षेत्र र कृषक समूह, संजाल बनाई कृषकलाई उत्कृष्ट बनाउने, उत्कृष्ट कृषकलाई पुरस्कार व्यवस्था गरिने छ ।
- कृषि उत्पादनवस्तुको उचितव्यवस्थापनको लागि भण्डारण केन्द्र र चिस्यान केन्द्रको अवधारणा ल्याईनेछ।
- पालिकाभिन्न रहेका बाँफो जग्गाहरुमा कृषि प्राविधिकको सिफारिसमा उपयुक्त खालको बाली लगाउन प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- कृषि तथा पशुपालनमा उद्देश्य मिल्ने सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरूसँग साभेदारी गरी कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

२.२. पर्यटन

- सबै वडाका सम्भावित पर्यटकीय क्षेत्रको खोजी गरी पर्यटन प्रवर्द्धन र विकास गरिनेछ ।
- सबै मठ मन्दिर, गुम्बा, चैत्य, चर्च सबैको संरक्षण तथा सुधार गरिनेछ ।
- हरियाली पार्क निर्माण गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।

- एक वडा एक उद्यान मार्फत बालबालिका मैत्री पार्क निर्माणको लागि अध्ययन गरी निर्माण कार्यको थालनी गर्न पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र रहेका संभावित पर्यटकीय क्षेत्रमा होम स्टे कार्यक्रम संचालन गर्न प्रोत्साहित गरिने छ ।
- स्वदेशी तथा विदेशी प्रमुख पर्यटन बजारमा यस पालिकाको व्यापक प्रचार प्रसार र प्रवर्द्धन गरिनेछ।
- सघ र प्रदेश सरकारको लगानी प्रोत्साहित गर्दै सार्वजनिक निजी सहकारी साभेदारीको अवधारणा अनुरूप आधुनिक पर्यटन पूर्वाधारको विकास, बजारीकरण र प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- पर्यटकीय क्षेत्रको दिगो तथा प्रभावकारी व्यवस्थापनका लागि स्थानीय समुदायसंग सहकार्य गरिनेछ।

२.३. उद्योग तथा वाणिज्य

- एक स्थानीय तह, एक औद्योगिक ग्राम स्थापना गर्ने नेपाल सरकारको नीति अनुरूप गाउँपालिका भित्र औद्योगिक ग्राम स्थापनाको लागि भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्न नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र पालिकाबाट साभेदारी गरिनेछ ।
- आय आर्जन बृद्धिको लागि सीप विकास तालिमको अवसर जुटाई उद्यमी उत्पादनमा जोड दिईनेछ ।
- तीनपाटन गाउँपालिका क्षेत्र भित्र लघु उद्योग, घरेलु उद्योग तथा साना उद्योग स्थापनाका लागि प्रोत्साहित गरिनेछ । साना तथा लघु उद्योगबाट उत्पादित वस्तु विक्री वितरणमा पालिका बजार व्यवस्थापनका लागि सहयोग गरिनेछ ।
- समय समयमा व्यापार, व्यवसाय मेला/महोत्सव आयोजना गरी गराई व्यापार व्यवसायको प्रवर्द्धन गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
- सस्तो, सुलभ तथा सुपथ बजार व्यवस्थापनको साथै अनुगमनलाई तिब्रता दिइनेछ ।
- राज्यको समावेशी नीति अनुसार प्राथमिकतामा परेको जातजाति तथा समुदायलाई लघु तथा साना उद्यम व्यवसाय संचालनका लागि प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- तुलनात्मक लाभका क्षेत्रको पहिचान गरी उद्योगको विकास र विस्तारद्वारा वस्तु तथा सेवाको बजार विविधीकरण र विस्तार गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको अर्थतन्त्रको विकासका लागि यस क्षेत्र भित्र भएका सबैखाले साधन स्रोतको संरक्षण र प्रवर्द्धन गरी स्थानीय श्रम, सीप र कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योगमा लगानीलाई प्राथमिकता दिइनेछ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र संचालनमा रहेका व्यापार व्यवसाय र उद्योगलाई सुलभ किसिमले दर्ता तथा नियमन गरिनेछ ।

- छिमेकी स्थानीय तहहरूसंगको समन्वयमा गाउँपालिकालाई तुलनात्मक रूपमा फाइदा पुग्ने उद्यम व्यवसायहरू साभेदारीमा संचालन गर्ने र गर्नकालागि उद्योगी, व्यवसायीहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- उपलब्ध सिप, ज्ञान, प्रविधि र पूँजीलाई गाउँपालिकाको विकासमा उपयोग गरिनेछ ।
- कालावजारी, एकाधिकार, कृत्रिम अभाव सिर्जना गर्ने र प्रतिस्पर्धा नियन्त्रण जस्ता कार्यलाई पुर्णरूपमा अन्त्य गर्दै पालिकाको अर्थतन्त्रलाई प्रतिस्पर्धी बनाई व्यापारिक स्वच्छता र अनुशासन कायम गरी उपभोक्ताको हित संरक्षण गरिनेछ ।
- साभेदार संस्था तथा वैदेशिक संघ संस्थाबाट सहायता लिंदा गाउँ कार्यपालिकाले पहिचान गरेको प्राथमिकतालाई आधार मानी उक्त सहयोगलाई गाउँपालिकाको एकमुष्ट वजेट (Basket Fund)मा समावेश गरी सम्वन्धित क्षेत्रमानै उक्त सहयोग खर्च गरिनेछ ।
- औद्योगिक ग्राम, उद्यम व्यवसायसंग सम्वन्धित परियोजना तथा साभेदार संस्था मार्फत संचालन हुने परियोजनाको सन्दर्भमा गाउँपालिकाको प्राथमिकता अनुसार संचालन गरिनेछ।
- यस क्षेत्र भित्र परम्परागत रूपमा संचालित लघु तथा घरेलु उद्यमहरूको प्रवर्द्धन तथा स्तरोन्नती गरी गाउँपालिकाको आर्थिक विकासमा योगदान बढाइने छ ।
- उद्यमीहरूलाई समूह, संजालबाट उत्पादित वस्तुको प्रदर्शन, मेला, बजारीकरण गर्दै वार्षिक सम्मेलन गराईने छ ।

२.४ सहकारी, गैरसरकारी तथा वित्तीय क्षेत्र

- सहकारी संस्थाहरूलाई दर्ता, नियमन, प्रवर्द्धन र विकासमा सहयोग गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र रहेका सहकारी तथा वित्तीय क्षेत्रहरूसँग सहकार्य गरी उत्पादनमूलक कार्यक्रमको लागि लगानीमैत्री वातावरणको सिर्जना गरिनेछ ।
- सहकारी तथा वित्तीय क्षेत्रसंग भएको पूँजीलाई उद्यम विकास तथा रोजगारी सिर्जना गर्ने क्षेत्रमा लगानी गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- सहकारी क्षेत्रलाई प्रवर्द्धन गर्दै गाउँपालिकाको विकासमा आर्थिक एवं सामाजिक विकासमा अधिकतम परिचालन गरिनेछ ।
- सहकारी संस्थाहरूको माध्यमबाटपरम्परागत खेती र पशुपालन प्रणालीलाई विस्थापन गर्दै आधुनिक खेती प्रणालीबाट कृषि उत्पादन बढाउन र उन्नत पशुपालन गरी कृषकहरूको जीवनस्तर उकास्ने कार्यक्रम संचालन गर्न सहयोग गरिनेछ ।

- सहकारी क्षेत्रको समुचित व्यवस्थापनका लागि नियमन, प्रवर्द्धन र प्रशिक्षणका कार्यक्रमहरु संचालन गर्दै सुशासन र वित्तीय व्यवस्थापनलाई सुदृढ गर्न सहकारी संस्थाहरुको अभिलेख डिजिटल गरी चुस्त र दुरुस्त बनाउदै सबै सहकारी संस्थालाई आगामी आ.व.मा भित्रमा सहकारी तथा गरिवी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (COPOMIS) मा आवद्ध गरिने छ ।
- पालिका क्षेत्र भित्र रहेका सहकारीहरुको लगत तयार गरिने छ । साथै सहकारी संस्थाहरुको क्षमता अभिवृद्धि, सहकारी शिक्षा, समुदायमा वित्तीय साक्षरता, विभिन्न प्रकारका समूहहरुको एकीकरण र सहकारीकरण लगायत निस्कृय सहकारीलाई सक्रिय पार्ने, समायोजन गर्ने, व्यवस्थित गरी गतिशील रुपमा संचालित संस्था मार्फत गरिवी न्यूनीकरण, दिगो जीविकोपार्जन, सहकारी खेती, सहकारी पसल जस्ता कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रमा गठन हुने टोल विकास संस्था लगायतका सामुदायिक संघ संस्थाको कार्य प्रणालीलाई अभि प्रभावकारी बनाई गाउँपालिकाको समग्र विकास प्रक्रियामा सहभागी गराइने छ ।
- महामारीका कारण उत्पन्न असहज परिस्थितिको सामना गर्न तत्कालिन आवश्यकता पहिचान ढाँचाबाट प्राथमिकतामा परेका क्रियाकलापहरु कार्यान्वयन गर्न निजी क्षेत्र, स्थानीय तहमा कार्यरत गैरसरकारी संस्था, सहकारी संस्थाहरुलाई तथा स्थानीय सामुदायिक संस्थाहरुलाई परिपूरक भूमिकामा परिचालन गरिने छ ।

३. वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन (वन तथा जैविक विविधता, भूसंरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन, वातावरण तथा फोहरमैला व्यवस्थापन, विपद् व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशीलता) नीति :

३.१. वन वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन

- “सफा, सुन्दर, हरियालीयुक्त तीनपाटन” को अवधारणा अनुरूप यस क्षेत्रमा रहेका मुख्य मार्ग र अन्य सडकको दायाँ बायाँ सार्वजनिक वृक्षारोपण गरी हरित सडकको रुपमा विकास गरिने छ ।
- जलवायु परिवर्तनबाट पर्न सक्ने प्रभाव न्यूनीकरण गर्न सरोकारवाला निकाय, गैर सरकारी संस्था तथा विकास साभेदारसंग समन्वय र सहकार्य गरी स्थानीय जलवायु परिवर्तन अनुकुलन कार्ययोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- बालमैत्री, अपांगमैत्री, वातावरणमैत्री पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिइनेछ, हरित पालिकाको अवधारणा अनुरूप पार्क निर्माण, विकास र प्रवर्द्धनमा जोड दिइनेछ ।
- अन्य सरकारी तथा गैह्र सरकारी संघ संस्थासंग सहयोग तथा समन्वय गरी वन, वातावरण, भू-संरक्षण तथा जलवायु परिवर्तन सम्वन्धमा जनचेतनामूलक तथा संरक्षणमुखी विविध कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

३.२ विपद्व्यवस्थापन तथा भू-संरक्षण

- सबै खाले महामारीको रोकथाम, नियन्त्रण र बाढी, पहिरो, आगलागी, शितलहर, चट्याङ, जंगली जनावरबाट हुने क्षति आदि जस्ता विपद्को लागि पर्याप्त हुने गरी कोषको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- विपद् व्यवस्थापनका लागि नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र सरोकारवाला संघ संस्था संग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
- पालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन कोष स्थापना गरी रकमको व्यवस्था गरिएको छ । यस कोषको अभिवृद्धिको लागि अन्य निकाय तथा गैह्र सरकारी संघ संस्था एवं शुभेच्छुकसमेतबाट साभेदारीता अभिवृद्धि गरिने छ ।
- सार्वजनिक, पर्ति तथा नदि उकास जग्गाहरुको खोजी गरी जनसहभागितामा संरक्षणका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- विपद् तथा प्रकोपबाट गाउँपालिकावासीको सुरक्षाको लागि समयमा नै प्रकोप सूचना प्रवाह तथा प्रकोपको समयमै उद्धार तथा राहत कार्यक्रम सञ्चालन हुने व्यवस्था मिलाइने छ । पालिका भित्र आई पर्ने विपद्को पूर्व तयारी, राहत, उद्धारका लागि प्रतिकार्य योजना तयार गरी पुनर्लाभका कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।
- विपद्का समयमा राहत वितरणका लागि न्यूनतम राहत सामाग्रीको भण्डार गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
- अनियन्त्रित प्राकृतिक श्रोत दोहन तत्काल रोकी यसलाई प्रारम्भिक वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन तथा परिक्षण गरी व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।
- विपद् जोखिम क्षेत्रको पहिचान र नक्साङ्कन, बहु प्रकोप जोखिम तथा विश्लेषण तथा पार्श्वचित्र निर्माण गरी पालिका तथा समुदाय स्तरमा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना निर्माण गरिनेछ ।
- पूर्वाधार निर्माणमा विपद् जोखिम न्यूनीकरणलाई समावेश गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- खोज तथा उद्धार गर्न सक्ने, अग्नि नियन्त्रण गर्न सक्ने, प्राथमिक उपचार गर्न सक्ने, मनोसामाजिक परामर्श दिन सक्ने दक्ष जनशक्ति तयार गरिनेछ ।
- विकास निर्माणका कार्यहरु गुणस्तरिय सामाग्रीहरु प्रयोग भए नभएको, भवन आचार संहिता पालना भए नभएको, विकासका कार्य गर्दा वातावरणीय अध्ययन भए नभएको, अनुगमन गरिनेछ ।

३.३ फोहोरमैला व्यवस्थापन

- गाउँपालिकाको फोहोरमैला व्यवस्थापनमा निजी क्षेत्रलाई समेत सहभागी गराई फोहोरमैला व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- फोहोरमैलालाई स्रोतमै न्यूनिकरण गर्न घर घरमा कुहिने र नकुहिने फोहोरलाई छुट्ट्याई फोहोरमैलाको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

- फोहोरलाई उचित स्थान (Land Field Side) पहिचान गरी व्यवस्थापन गर्ने कार्यको शुरुवात गरिनेछ ।

३.४ विपद् व्यवस्थापन

- विपद् व्यवस्थापनको लागि विपद् पूर्वको तयारीको लागि प्रतिकार्य योजनाको तयारीको योजना निर्माण गर्ने, विपद् भएको अवस्थामा खोजतलास र उद्धार कार्य गर्ने र विपद् पश्चात प्रतिस्थापन, पुनः निर्माण र राहतको कार्यक्रम संचालन गरी ३ चरणमा विपद् व्यवस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रमा हुने विपद्को व्यवस्थापन गर्न गाउँस्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति/वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति खडा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनमा लगाइनेछ ।
- महामारी, भूकम्प, बाढीपहिरो, हुरीबतास, चट्याङ, विद्युत सर्त, आगलागी तथा डढेलो, जंगली जनावारबाट हुने क्षति जस्ता विपद्को बारेमा जनचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरी चेतना अभिवृद्धि गरिनेछ ।

४ पूर्वाधार विकास (सडक, पुल तथा यातायात व्यवस्था, भोलुंगे पुल, सिंचाई, भवन, आवास, बस्ती तथा शहरी विकास, उर्जा, लघु तथा साना जलविद्युत, वैकल्पिक उर्जा, सूचना तथा सञ्चार) नीति:

४.१ सडक, पुल तथा यातायात व्यवस्था

- कमलामाई नगरपालिकाको माभीटारबाट यस गाउँपालिका जोडने मुख्य मार्गको रूपमा रहेको कमलामाई वडा नं ७, ११ र १२ हुदै भालाडटार-भीमस्थान-पचरंग हुदै चकमके हुदै आम्बोटे सडक (४७ कि.मि.) र धनुषाको गोदार चिसापानी हुदै डकाहा चकमके, बाहुन तिल्पुङ, नवलपुर सडकलाई सबै पूर्वाधार भएको पक्की सडकको रूपमा विकास गर्न सबै सरोकारवाला समेतको सहकार्यमा पहल गर्दै बाह्रै महिना विना अवरोध सवारी साधन संचालन हुने सडकको रूपमा विकास गरिनेछ।
- आ.व. २०७९/०८० मा पालिकाको गाउँ यातायात गुरुयोजना तयार गरी गाउँ यातायात गुरुयोजना र नेपाल सरकारको नीति अनुरूप गाउँपालिका भित्र रहेका सडकलाई “क”, “ख”, “ग”, “घ” बर्गमा विभाजन गर्ने कार्यको थालनी गर्दै शाखा सडकहरू ६ मिटर देखि १४ मिटर र साँघुरा सडकहरूलाई समेत कम्तीमा ४ मिटर चौडा गरिने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
- सडक यातायात गुरुयोजना (RTMP)भित्र उल्लेख भएका गाउँपालिका भित्रकासडकलाई गाउँपालिकाको बजेटपरिधि भित्र रही प्राथमिकताको आधारमा गाउँपालिकाबाट र संघ, प्रदेश र साभेदार संघ संस्थाहरूसँग समन्वय गरी निर्माण, मर्मत तथा स्तरोन्नति गरिनेछ।
- आगामी आ.व.मा नेपाल सरकार र पालिकाको साभेदारीमाभोलुंगे पुल निर्माण गरिनुका साथै चालु आ.व.मा निर्माण भएका भोलुंगे पुललाई मर्मत संभार र हेरालुको व्यवस्था गरिनेछ ।

- भौतिक पूर्वाधारहरु खडा गर्दा बालबालिका, महिला, अपांग र वातावरणमैत्री संरचनामा समेत विशेष जोड दिइनेछ ।
- सडक क्षेत्रको विकासमा व्यापक जनसहभागिताको अपेक्षा सहित योजनाहरु संचालन गरिने छ।
- “विकासको आधार-भौतिक पूर्वाधार” भन्ने नारालाई मूर्त रुप दिन लेखिने हैन, देखिने भन्ने जनबोलीलाई यथार्थमा परिणत गर्ने उद्देश्यका साथ आगामी ३ वर्ष भित्रमा आलोपालो सबै वडामा कम्तीमा १ वटा योजना पर्ने गरी छुट्टै “गाउँ गौरव सडक योजना” संचालन गरिनेछ ।
- एकीकृत नमूना बस्तीको विकासलाई प्राथमिकतामा राखी कार्य गरिनेछ ।
- निजी जग्गा जमिनमा गाउँपालिकाको लगानीमा विकास निर्माण हुने भएमा जग्गा सार्वजनिक भए गरे पछि मात्र विकासका कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- पालिका भित्र सवारी साधन, यातायात व्यवस्थापन कार्यक्रमलाई व्यवस्थित बनाइनेछ ।

४.२.सिंचाई

- आवश्यक र सम्भाव्य क्षेत्र पहिचान गरी सिंचाईको व्यवस्थाको लागि योजना समावेश गरिने छ।
- महाभारत क्षेत्रमा रहेका पानीको मुहान, भोराभोरीहरुको उचित संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गरी सिंचाई सुविधाको प्रयोग गरिनेछ ।
- आगामी चार वर्ष भित्र खेतियोग्य जमिनलाई पक्की कुलो तथा लिफ्ट सिंचाई प्रणालीद्वारा पूर्ण रुपमा सिंचाईको व्यवस्था गरिने छ ।

४.३ भवन तथा सहरी विकास

- राष्ट्रिय भवन आचार संहिता तथा वस्ती विकास, शहरी योजना तथा भवन निर्माण सम्बन्धि आधारभुत मार्गदर्शन, २०७२ र गाउँपालिकाको भवन निर्माण मापदण्ड अनुसार भवन निर्माणको लागि नक्सा पास गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- नयाँ घर निर्माणको नक्सा पास गर्दा र पुराना घरको नियमित/अभिलेखीकरण गर्दा कम्तीमा “एक घर एक विरुवा, एकघर फूल सहितको पाँच गमला”लगाई हुर्काउनु पर्ने व्यवस्थाको थालनी गरिने छ ।
- दिगो, नतिजामूलक र दिर्घकालिन भौतिक विकासको लागि गाउँ विकास गुरुयोजना(Master Plan)तयार गरी आवधिक योजना बमोजिम विभिन्न क्षेत्रगत योजना तर्जुमा तथा स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- विकास निर्माणमा प्रयोग हुने निर्माण सामग्री र कच्चा पदार्थको गाउँस्तरीय मापदण्ड तोकी सोही बमोजिम मात्र प्रयोगमा ल्याई पूर्वाधार विकासको गुणस्तर कायम गरिनेछ ।

- सडक लगायत विभिन्न भौतिक संरचनाहरूको निर्माण तथा मर्मत संभारको लागि मर्मत संभार कोषको व्यवस्था गरिने छ ।
- गाउँपालिका भित्र सञ्चालन हुने सबै आयोजना र कार्यक्रमहरू संचालन गर्दा स्थानीय आवश्यकता, प्राथमिकता एवं लाभान्वित वर्गको चाहना अनुरूप पूर्वाधार विकास हुने गरी सञ्चालन गरिनेछ ।
- रु. ५ लाख भन्दा माथिका आयोजनाहरू संचालन गर्दा अनिवार्य रूपमा आयोजना स्थलमा योजना सम्बन्धी जानकारीमूलक सूचना पाटी राख्न लगाइनेछ । जुनसुकै आयोजनाको शुरु अवस्था, निर्माण चरणको अवस्था र निर्माण भई सके पछिको अवस्था स्पष्ट भल्कने तस्वर र योजनाबाट लाभ लिनेहरूको उपस्थितिमा भएको योजना सार्वजनिक परीक्षण प्रतिवेदन (Public Audit Report) लाई भुक्तानीको अभिन्न अंग मानी त्यसैको आधारमा योजनाको भुक्तानी दिने व्यवस्था गरिनेछ ।
- खोला नाला, सार्वजनिक ऐलानी पर्ति जग्गाको अभिलेख राखी सार्वजनिक हितमा प्रयोग गरिनेछ।
- प्रत्येक वर्ष निर्माण कार्यमा उत्कृष्ट कार्य गर्ने उपभोक्ता समितिलाई पुरस्कृत गर्ने र खराब आचरण भएका उपभोक्ता र सहयोगीहरूलाई दण्ड सजाय गर्ने नीति लिई गुणस्तरीय विकास निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र रहेका खानेपानी तथा सिंचाई मुहान संरक्षण गर्ने, सडकका दायाँ बायाँ वृक्षारोपण गरी सडकलाई हरित सडकको रूपमा विकास गरी गाउँपालिकालाई रमणीय तथा पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- ढल तथा नाला निर्माणका पूर्वाधारहरूलाई स्तरोन्नति गरिने छ ।
- एकीकृत विकास योजना, आवासीय योजना, भू-उपयोग योजना तर्जुमा गरी लागु गरिने छ ।
- भूकम्प प्रतिरोधात्मक घर निर्माणका लागि डकर्मीहरूलाई अनिवार्य तालिमको व्यवस्था गरिनेछ।
- सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको सहभागितात्मक विकास मार्फत गाउँपालिकाको अर्थतन्त्र सुदृढीकरण गरिनेछ ।

४.४. व्यवस्थित बस्ती विकास

- नयाँ सडकहरूको चौडाई कम्तीमा ६ मिटर भन्दा कम नहुने गरी कायम गरिने छ ।
- समुदायको अग्रसरतामा गरिने बस्ती विकासलाई प्रोत्साहित गरिनुको साथै प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग प्रदान गरिनेछ । व्यवस्थित बस्ती विकासका लागि छुट्टै गुरु योजना बनाई लागु गरिनेछ ।
- एकीकृत जग्गा विकास योजना तयार गरी सो अनुसार भूमिलाई वर्गीकृत गरी आवास क्षेत्र, औद्योगिक क्षेत्र, कृषि क्षेत्र, वन क्षेत्र, सिमसार क्षेत्रमा विभाजन गरी सोही अनुरूप भू उपयोग गर्ने नीति लिइने छ ।

- विभिन्न धार्मिक, सास्कृतिक तथा ऐतिहासिक महत्वका स्थान तथा सम्पदाहरूको मौलिक तथा प्राचीन नामहरूको खोजी गरी तिनको पुनर्स्थापना गर्ने, आधिकारिक नामाकरण हुन बाँकी टोल, बस्ती, सडक, मार्ग, चोक, भवन, स्मारकहरूको नामाकरण गर्ने र अन्य निकायबाट नामाकरण गर्दा गाउँपालिकाको स्वीकृति लिनु पर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- नेपाल सरकारको सहयोगमा सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

४.५. संचार

- ईन्टरनेटको माध्यमबाट सबै वडा कार्यालयबाट प्रदान भएका सेवालाई गाउँपालिकासँग जोडिने छ। विद्युतीय अनुगमनको शुरुवात गरिनेछ । अनलाइन मार्फत सेवा प्रवाह गर्दै सूचना प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाइने छ ।
- गाउँपालिका भित्र गाउँ पत्रकार संजाल निर्माण गर्न सहयोग गर्दै पत्रकारिता प्रशिक्षणको लागि तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- नेपाल दुरसंचार प्राधिकरणको सहयोगमा गाउँपालिका, वडा कार्यालय, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकीहरूमा ईन्टरनेट सेवाको उपलब्धता बढाई अनलाईन सेवाको विकास गरिनेछ ।
- दुर संचार सेवा प्रदायक संस्थाहरूसँग समन्वय गरी सबै वडा, गाउँबस्ती टोलहरूमा टेलिफोन, मोबाईल, इन्टरनेट सेवाको उपलब्धता बढाउन पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिका र वडा कार्यालयहरूको परम्परागत रूपमा सञ्चालन भईरहेको काम कारवाहीहरूलाई चुस्त दुरुस्त र प्रभावकारी बनाउन सूचना प्रविधिको अत्यधिक प्रयोग गर्नु पर्ने भएकाले अहिले रहेको Wireless Internet सेवालाई क्षमता बढाउन Optical Fiberजडानको लागि विशेष व्यवस्था मिलाइने छ ।
- गाउँ कार्यपालिका अर्न्तगतका शाखाहरूको सेवा प्रवाह छिटो, छरितो र गुणस्तरीय बनाउन Software प्रणालीमा लगिने छ ।
- गाउँपालिकाले प्रयोगमा ल्याउँदै आएको विभिन्न कम्पनीहरूको सर्भरमा रहेका Softwareहरूलाई गाउँपालिकामा नै सर्भर स्थापना गरेर आफ्नै स्वामित्वमा डाटा एकिकृत गरी राखिने कार्य गर्नका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाउँदै लगिनेछ ।
- “फ्रिवाइफाई जोन” को कार्यक्रमको लागि पहल गरिनेछ ।

४.६ विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा

- पालिकाको सुन्दरता र सुरक्षा व्यवस्थालाई सुदृढ गर्न सरकारी तथा अन्य सहयोगी निकाय समेतको सहयोगमा प्रमुख सडक तथा चोकहरूमा बत्तीको व्यवस्था गरिनेछ ।

- वैकल्पिक उर्जाको अवस्था, सम्भावना र अवसरहरूको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र अव्यवस्थित विद्युतिकरणलाई व्यवस्थित गर्दै विद्युत नपुगेका सबै टोलबस्तीहरूमा राष्ट्रिय विद्युत सेवाको विस्तार गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- एक घर एक सुधारिएको चुलो कार्यक्रमलाई अगाडि बढाइनेछ ।

५. राष्ट्रसेवक कर्मचारी, संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह तथा सुशासन(कानून, न्याय तथा सुशासन, संगठनात्मक विकास तथा मानव संशाधन, स्रोत परिचालन, तथ्यांक प्रणाली र योजना व्यवस्थापन) नीति:

- स्थानीय तह गठन भएको पाँचौ वर्ष पुरा हुदा हाल सम्म ऐन २३ वटा, नियमावली १० वटा, कार्यविधि ५३ वटा, मापदण्ड ४ वटा, निर्देशिका १० वटा, दिग्दर्शन १ वटा, आदेश १, नीति १ वटा र मार्गदर्शन २ वटा समेत गरी जम्मा १०५ वटा कानून तर्जुमा एवं स्वीकृत गरी केही राजपत्रमा प्रकाशन भई सकेका छन् भने केही प्रकाशन हुने क्रममा रहेका छन् भने संवैधानिक प्रावधान अनुरूप स्थानीय तहको एकल अधिकार र साभ्ना अधिकारको सूचीमा रहेका विषयसंग सम्वन्धित बाँकी रहेका कानूनहरू क्रमशः निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- पालिकाको कार्य प्रकृति, कार्यबोभ र औचित्यको आधारमा आवश्यक पर्ने जनशक्ति आँकलन सम्वन्धमा अध्ययन, अनुसन्धान र विश्लेषण गरी “संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण र व्यवस्थापन परीक्षण” गराई कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- नेपाल सरकारले आगामी आर्थिक वर्षमा आन्तरिक पर्यटनलाई प्रवर्द्धन गर्न निजामती, सार्वजनिक संस्थान र प्रतिष्ठानका कर्मचारीलाई १० दिनको पारिश्रमिक बराबरको रकम सहित पर्यटन काजमा उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरे बमोजिम मापदण्ड तयार गरी पालिका अन्तर्गत कार्यरत कर्मचारीहरूलाई पर्यटन काज उपलब्ध गराइनेछ ।
- नेपाल सरकारले व्यवस्था गरे बमोजिम गाउँपालिका मातहतमा कार्यरत कर्मचारीहरू र विद्यालयका शिक्षक कर्मचारीहरूको मनोबललाई उच्च राख्न र सार्वजनिक सेवालाई प्रभावकारी बनाउन रु. १० लाख सम्मको सामुहिक दुर्घटना वीमा र रु.१ लाख सम्मको स्वास्थ्य वीमा गरी दिने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- पालिकाको आन्तरिक स्रोतले खामे सम्मराष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू र विद्यालयहरूका शिक्षक, कर्मचारीहरूलाई प्रदान गरिने सेवा सुविधालाई समय सापेक्ष बनाउन नेपाल सरकारले व्यवस्था गरे बमोजिम सेवा सुविधा उपलब्ध गराउने व्यवस्थाको लागि पहल गरिने छ ।

- कार्यालयबाट जनतालाई उपलब्ध गराईने सेवा सुविधाको विस्तृत विवरण समावेश भएको नागरिक वडापत्र समायानूकल अद्यावधिक गरी लागु गरिने छ। नागरिक वडापत्रलाई मोवाइल एप्समार्फत हेर्न सकिने प्रविधिको विकास गरिनेछ।
- निर्वाचित पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रम संचालनलाई निरन्तरता दिईनेछ।
- कार्यालयको प्रशासनिक तथा भौतिक अवस्थालाई क्रमशः सुदृढ गर्दै लगिने छ।
- वडा कार्यालयहरुको सुदृढीकरण गरी सेवा प्रवाहलाई सुदृढ गर्दै लगिने छ।
- गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरु तथा जननिर्वाचित पदाधिकारीहरुको लागि आचार संहितालाई अद्यावधिक गर्दै व्यवहारमा नै लागु गरिने छ। सबै वडा सदस्यहरुलाई विकास निर्माणमा सक्रिय सहभागी गराईनेछ।
- सेवा प्रवाह कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन टोकन प्रणाली मार्फत पहिलो प्रवेशपहिलो सेवा प्रणाली (First come-First service) अवलम्बन गरिनेछ।
- पालिका अन्तर्गतका सबै कार्यालयहरु सेवाग्राही मैत्री बनाइने छ।
- राम्रो काम गर्ने कर्मचारीलाई पुरस्कार र गलत काम गर्नेलाई कारवाहीको व्यवस्था गरिने छ।
- गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई कार्यबोझको आधारमा उचित प्रोत्साहन भत्ता/स्थानीय भत्ताको व्यवस्था गरिनेछ।
- पदाधिकारी एवं कर्मचारीको क्षमता विकास अभिवृद्धि र प्रोत्साहनको लागि प्रतिफल युक्त तालिम तथा अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था गरिनेछ।
- पालिकाको सम्पूर्ण सेवालाई महिला, बाल र युवा मैत्री बनाउन प्रयत्न गरिने छ र सबै पालिकावासी जनतालाई सूचनाको हक अधिकारको पुर्णरूपमा प्रत्याभूति दिलाइनेछ।
- अन्तर गाउँ सम्बन्धको विकास गर्दै देश, विदेशका उत्कृष्ट गाउँसंग भगिनी सम्बन्ध स्थापना गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ।
- व्यक्तिगत घटना तथा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई व्यवस्थित पारदर्शी तथा जवाफदेहि पुर्ण बनाउन गाउँपालिका भित्र विभिन्न वस्ती/टोलहरुमा दर्ता शिविर, अभिमुखिकरण तथा गुनासो सुनुवाइ सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यक्रमलाई बैकिङ प्रणाली मार्फत भुक्तानी दिने गरि व्यवस्था मिलाइने छ।
- यस गाउँपालिकालाई सन् २०२४ सम्म गाउँपालिका क्षेत्रभित्र दर्ता गर्नुपर्ने विभिन्न घटना विवरणहरुमध्ये जन्म र मृत्यु दर्तालाई सत प्रतिशत अभिलेखीकरण गरिनेछ।

६. वित्तीय व्यवस्थापन तथा सुशासन

- राजस्व प्रशासनलाई प्रविधिमैत्री बनाई राजस्व वृद्धिका लागि तयार गरिएको राजस्व सुधार योजना तुरुन्त कार्यान्वयन गरिने छ ।
- आन्तरिक स्रोतको पहिचान गरी पहिचान भएका क्षेत्र समावेश गरी आय संकलनमा वृद्धि गर्ने प्रयासको थालनी गरिनेछ ।
- संघीय सरकार, प्रदेश सरकार, महालेखा परीक्षक, महालेखा नियन्त्रक कार्यालय तथा केन्द्रिय लेखा प्रणालीका आम्दानी तथा खर्च शीर्षकहरूमा पालिकाको आय तथा व्ययका शीर्षकहरूलाई मिलाउन हुने गरी योजना तथा लेखा प्रणाली संचालन गरिने छ ।
- नेपालको संविधानले स्थानीय तहलाई प्रदान गरेको अधिकार बमोजिम पालिका क्षेत्र भित्र संचालनमा रहेका व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोबारको आधारमा दस्तुर, शुल्क, कर लगाइनेछ ।
- राजस्व संकलनको प्रक्रियामा आधुनिक प्रविधिको उच्चतम प्रयोग गरी करको रकमलाई पारदर्शिता र विश्वसनीयताका साथ सही ठाउँमा प्रयोग गरिनेछ ।
- उत्कृष्ट करदाताहरूलाई सम्मान तथा पुरस्कृत गर्ने नीति लिइनेछ ।
- अनावश्यक खर्च नियन्त्रण गरिने छ । सार्वजनिक खर्चलाई नतिजासँग आवद्ध गर्ने प्रणालीलाई संस्थागत गरिनेछ।
- गाउँपालिकामा सञ्चालित विकास निर्माण लगायत सबै कार्यक्रमको नियमित अनुगमन गर्ने, प्रगति समिक्षा गर्ने, आवश्यक समन्वयात्मक बैठक गर्ने, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण मार्फत सुशासन अभिवृद्धिमा जोड दिइनेछ ।
- “सूचना, तपाईंको अधिकार” भन्ने नारालाई कार्यान्वयन गरी सुशासन अभिवृद्धि गरिनेछ।
- गाउँपालिकाको सबै सूचनाहरू वेबसाईट, सामाजिक संजाल पेज, रेडियो तथा पत्र पत्रिकामा निरन्तर प्रकाशन तथा प्रसारण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । प्रशासनिक संयन्त्रलाई चुस्तदुरुस्त र मितव्ययी बनाई क्रमशः प्रशासनिक बजेटलाई घटाउदै विकास बजेटलाई बढाउने नीति अंगिकार गरिनेछ ।

७. बजेट निर्माण तथा कार्यान्वयन

- गत विगत आ.व.हरूमा जस्तै आउदो आर्थिक वर्ष ०७९/८० को बजेट निर्माणको केन्द्र वडालाई मानिएको छ। सोही अनुसार प्रत्येक वडालाई भौगोलिक क्षेत्र र जनसंख्याको आधारमा कार्यक्रम तथा पूँजीगत बजेट विनियोजन गरिने छ । वडाको प्रशासनिक खर्चको लागि कार्यपालिकाको निर्णयानुसार उचित व्यवस्था गरिनेछ ।
- जनसहभागिता अभिवृद्धि गर्नको लागि साभेदारी नीतिलाई प्रबर्द्धन गर्न प्राथमिकता दिइनेछ ।

- गाउँबासीहरूका असिमित आवश्यकता र चाहनालाई पुरा गर्नको लागि सबै वडा कार्यालयहरूबाट पेश भएका योजनाहरूमा बजेट अपुग भएकोले योजनाहरूलाई एकिकृत गरी आयोजना बैंकको रूपमा राखिने र ती योजनाहरूको लागि लाग्ने थप रकम निकासको लागि प्रदेश तथा संघीय सरकारमा माग गरिने छ ।

प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम लागु गर्न आगामी आ.व.०७९/८० को लागि नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, आन्तरिक आय र विभिन्न साभेदार निकाय, संघ संस्थाबाट अनुमानित बजेट रु.८०,२६,८७,०००।०० (असी करोड छब्विस लाख सतासी हजार) को बजेट सिमा प्राप्त भएको छ । यसमा संघीय सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने अनुमानित वित्तीय समानीकरण अनुदान, सशर्त अनुदान, राजस्व वाँफाड, सडक बोर्ड नेपाल, प्रदेश सरकारको कार्यविधि अनुसार काम गर्नु पर्ने समपुरक र विशेष अनुदान समेत समावेश गरिएकोछ । व्यय तर्फ सबै वडा कार्यालयहरू, गाउँपालिका भित्र रहेका शाखा उपशाखाहरूबाट पेश भएका र गाउँपालिका भित्र रहेका संघ संस्था एवम् नागरिक समाजको माग एवं राय सल्लाह सुझावको रूपमा आएका योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई एकिकृत योजना तर्जुमा समिति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति हुदै कार्यपालिकामा छलफल गरी प्रस्ताव गरेका योजना/कार्यक्रमहरू गाउँ सभामा विभिन्न चरणमा छलफलको लागि पेश गरिएको व्यहोरा गाउँ सभा सदस्यज्यूहरू लगायत सम्पूर्ण महानुभावहरू समक्ष जानकारी गराउँछु ।

प्रस्तावित बजेटलाई गाउँपालिका, विषयगत शाखा तथा वडा कार्यालयबाट प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन हुने व्यवस्था मिलाएको छु । गाउँ सभाबाट स्वीकृत भएपछि विस्तृत विवरण सहितको सम्पूर्ण नीति, कार्यक्रम तथा बजेट समेटिएको गाउँ विकास योजना पुस्तिका प्रकाशन गरी सबैलाई जानकारीको लागि उपलब्ध गराइने व्यहोरा अनुरोध गर्दछु ।

अन्तमा प्रस्तुत नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्न प्रत्यक्ष एवं परोक्षरूपमा अमूल्य सुझाव एवं सहयोग पुऱ्याउनु हुने नेपाल सरकार, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, माननीय सांसदज्यूहरू, वडाका अध्यक्ष एवं सदस्यज्यूहरू, सबै राजनीतिक दलका प्रमुख एवं प्रतिनिधिज्यूहरू, विषयगत समितिहरू, विषयगत कार्यालय, सुरक्षा निकाय एवं सरकारी, गैर सरकारी संघ संस्थाहरू, उद्योगी व्यवसायीहरू, नागरिक समाज, आम गाउँपालिकाबासी र गाउँसभा तयारीको लागि अहोरात्र खटिने गाउँपालिकाका सबै कर्मचारीहरू प्रति आभार प्रकट गर्दै सफल कार्यान्वयनमा समेत सबैको निरन्तर सहयोगको अपेक्षा गर्दछु ।

धन्यवाद!

जय तीनपाटन ।

धन बहादुर पुलामी

उपाध्यक्ष

तीनपाटन गाउँपालिका

मिति : २०७९ असार १० गते शुक्रबार